

τῶν ὄλων συστάσεως περιεκτικῆ, καὶ δύναμις τῆς ὄλης κτίσεως ποιητικῆ, Υἱὸς ἀληθινὸς ἀληθινοῦ Πατρὸς, ἀόρατος ἀοράτου, ἀφθαρτος ἀφθάρτου, ἀθάνατος ἀθανάτου, καὶ ἀίδιος αἰδίου. Ἐν Πνεύμα ἅγιον ἐκ Θεοῦ τὴν ὑπαρξίν ἔχον, καὶ δι' Υἱοῦ πεφηνός, δηλ. τοῖς ἀνθρώποις, Εἰκὼν τοῦ Υἱοῦ τελείου τελεία, Ζωὴ ζώντων αἰτία, Πηγὴ ἀγία ἀγιότητος, ἀγιασμοῦ χορηγός, ἐν ᾧ φανεροῦται Θεὸς ὁ Πατὴρ ὁ ἐπὶ πάντων καὶ ἐν πᾶσι, καὶ Θεὸς ὁ Υἱός, ὁ διὰ πάντων. Τριάς τελεία, δόξη αἰδιότητι καὶ βασιλείᾳ μὴ μεριζομένη μηδὲ ἀπαλλοτριωμένη. Οὔτε οὖν κτιστὸν τι ἢ δοῦλον ἐν τῇ Τριάδι, οὔτε ἐπίσακτον, ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν, οὔτε οὖν ἐνέλιπέ ποτε Υἱὸς Πατρὶ, οὔτε Υἱὸς τὸ Πνεῦμα, οὔτε ἠϋζήθη μονὰς εἰς δυάδα, καὶ δυὰς εἰς τριάδα, ἀλλ' ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος ἡ αὐτὴ Τριάς αἰεὶ» (1).

Ἦν δὲ παρὼν εἰς τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως συγκροτηθεῖσαν Σύνοδον μετὰ Φιρμιλιανοῦ τοῦ Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν Ἐπισκόπου, καὶ ἄλλων πολλῶν (2). Διήρκεσε δὲ καὶ ἕως Λύρηλιανοῦ, ὅτε ἐν ἔτει 272 ἡ τελευταία κατὰ τοῦ Σαμοσατέως ἐγένετο Σύνοδος (3). Τοῦτον καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐορτάζει κατὰ τὴν 17. τοῦ Νοεμβρίου μηνός. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ πρὸς τοὺς κατὰ Νεοκαισαρείαν Κληρικούς ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ὁ Γρηγόριος οὗτος δὲν ἐσκέπαζε τὴν κεφαλὴν του, ὅταν ἐπροσηύχето, γνήσιος μαθητὴς ὑπάρχων Παύλου τοῦ Ἀποστόλου. Ὅτι ἔφευγε τοὺς ὄρκους, ἀρκούμενος εἰς τὸ ναὶ, καὶ τὸ οὐ. Ὅτι κἀνένα δὲν ὠνόμαζε μωρόν. Ὅτι λοιδορίαν ἐμίσει, καὶ ἄλλα πολλὰ λέγει περὶ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ κθ'. κεφ. τῶν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, λέγει δι' αὐτόν: «Γρηγόριον δὲ καὶ τὰς ἐκείνου φωνὰς ποῦ θήσομεν; ἄρ' οὐχὶ μετὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ἀνδρὰ τῷ αὐτῷ Πνεύματι ἐκείνοις περιπατήσαντα; καὶ τοῖς τῶν ἁγίων ἔχνεσι διὰ παντὸς τοῦ βίου στοιχήσαντα; καὶ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τὸ ἀκριβὲς διὰ πάσης αὐτοῦ τῆς ζωῆς κατορθώσαντα; ὅς τῃ ὑπερβολῇ τῶν ἐν αὐτῷ χαρισμάτων τῶν ἐνεργουμένων ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις καὶ τέρασι, δεύτερος Μωϋσῆς παρ' αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας προσηγόρευτο». Οὗτος λοιπὸν κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα του συγγράμματα (4), καὶ ταύτην ἔγραψε τὴν κανονικὴν ἐπιστολὴν ἐν ἔτει 262. κατὰ τὸν Μίλιαν ἐν τῷ β'. τόμ. τῶν Συνοδικῶν, διηρημένην εἰς Κανόνας δώδεκα ἢ ἕνδεκα, καὶ ἐπικυρουμένην, ἀορίστως μὲν ἀπὸ τὸν α'. τῆς δ'. ὠρισμένως δὲ καὶ ὀνομαστί ἀπὸ τὸν β'. τῆς Οἰκουμενικῆς ς'. καὶ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως ταύτης, Οἰκουμενικὴν τρόπον τινα ἀναλαμβάνουσαν δύναμιν, ἣτις περιέχεται ἐν τῷ β'. τόμῳ τῶν Πανδέκτων, καὶ ἐν τῷ α'. τόμῳ τῶν Συνοδικῶν, σελ. 107. Στέλλει δὲ ταύτην, ἢ πρὸς τὸν ἴδιον Διονύσιον τὸν Ἀλεξανδρείας, ἢ πρὸς τὸν Μάξιμον τὸν διάδοχον τοῦ Διονυσίου, κατὰ τὸν Εὐσέβιον (βιβλίῳ ζ'. κεφ. κη.)· τοῦτον γὰρ ὀνομάζει Πάπαν, ἐρωτήσαντα, ὡς φαίνεται, τὸν θεῖον τοῦτον Γρηγόριον περὶ τῶν φαγόντων εἰδωλόθουτα, καὶ ἄλλα τινὰ ποιησάντων εἰς τὴν καταδρομὴν τῶν Βαρβάρων, ἣτις ἔγινε τόσον εἰς τὰ μέρη τοῦ Πόντου, ὅσον καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὅτι δὲ οἱ αὐτοὶ διωγμοὶ ἠκολούθησαν καὶ εἰς τὸν Πόντον, καὶ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ἀπὸ τοῦ ἰδίου Βασιλεῖς, ὁ καθ' ἕνα δύναται νὰ τὸ μάθῃ τόσον ἀπὸ τὸν βίον τοῦ ἁγίου τούτου, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Εὐσέβιον (αὐτόθι κεφ. ια.), τὰ κατ' Αἴγυπτον συμβάντα κακὰ ἐπὶ τοῦ Διονυσίου διηγούμενον.

Οἱ 16'. Κανόνες τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ ἐρμηνευόμενοι, εἰς οὓς διήρηται ἡ Κανονικὴ αὐτοῦ Ἐπιστολή.

ΚΑΝΩΝ Α'.

Οὐ τὰ βρώματα ἡμᾶς βαρεῖ, ιερώτατε Πάπα, εἰ ἔφαγον οἱ αἰχμάλωτοι ταῦτα, ἅπερ παρετίθεσαν αὐτοῖς οἱ κρατοῦντες αὐτῶν, μάλιστα ἐπειδὴ εἰς λόγος παρ' αὐτῶν πάντων τοὺς καταδραμόντας εἰς τὰ ἡμέτερα μέρη Βαρβάρους εἰδῶλοις μὴ τεθυκέναι. Ὁ δὲ Ἀπόστολός φησι: «Τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασι. Ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην, καὶ ταῦτα καταργήσει.» [ἀ. Κορινθ. θ'. β. 13]. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σωτὴρ ὁ πάντα καθαρίζων τὰ βρώματα, «οὐ τὸ εἰσπορευόμενον κινεῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον» [Ματθ. ιε'. 11] λέγει.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἁγίου τούτου ἦλθον εἰς τὰς χώρας τῶν Ρωμαίων Βαρβάραι, οἵτινες ἐκαλοῦντο Βορᾶδοι καὶ Γότθοι, καὶ σκλαβώσαντες πολλοὺς χριστιανούς, ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς καὶ ἔφαγον βρώματα εἰδωλό-

(1) Οὕτω ταῦτα αὐτολεξεί περιέχει ὁ Νύσσης, αὐτόθι.

(2) Ὁ Εὐσέβιος Βιβλίῳ ζ'. κεφ. κη'. καὶ ὁ Ζωναρᾶς καὶ ὁ Βαλαμῶν.

(3) Ὅρα ἐν τῷ Ὁρολογίῳ κατὰ τὴν 17. τοῦ Νοεμβρίου, καὶ εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Διονυσίου, καὶ εἰς τὴν ὑπόσημ. τοῦ 16'. τῆς α'.

(4) Τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου τούτου ἐξεδόθησαν εἰς τὸν ἴδιον ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1622. ἔτος, μὲ τὰ ὅποια συνεξεδόθη καὶ ἡ μετάφρασις εἰς τὸν Ἑκκλησιαστικόν, ἣτις νενοθευμένης ἐπιγράφεται ὅτι εἶναι κίνημα Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Τοῦτου γὰρ γνήσιος κόνος ἐστὶ, καὶ ὄρα εἰς τὴν 16'. σελ. τοῦ α'. τόμου τῆς σειρᾶς τῆς Ὀκτ. περὶ τῶν Ἰπομνημωτιστῶν.

θυτα, ἢ κατὰ ἄλλον τρόπον ἐμποδισμένα καὶ ἀκάθαρτα, διὰ τοῦτο ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τὸν τότε Πάπαν ὁ θεὸς οὗτος Γρηγόριος, ἀποκρίνεται διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος, ὅτι δὲν προξενεὶ βλαβὴν καὶ ἁμαρτίαν τὸ νὰ φάγουν οἱ χριστιανοὶ τοιαῦτα βρώματα (1), καὶ μάλιστα διατὶ παρὰ πάντων φημίζεται, ὅτι οἱ Βάρβαροι αὐτοὶ δὲν ἔθυσαν εἰς τὰ εἰδωλα, καὶ ἀκολούθως οὐδὲ τὰ βρώματα ὅπου ἔδωκαν εἰς τοὺς πιστοὺς, ἦσαν εἰδωλόθυτα. Φέρει δὲ καὶ μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον, λέγοντα, ὅτι τὰ βρώματα, ἦτοι ἡ τρυφή, εἰς τὴν κοιλίαν, ἦτοι εἰς τὴν γαστριμαργίαν οἰκειοῦται, καὶ ἀντιστρόφως ἡ γαστριμαργία εἰς τὴν τρυφήν, ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὴν τρυφήν, καὶ τὴν γαστριμαργίαν, ἀργὰ καὶ ἄπρακτα θέλει κάμει, ὥστε ὅπου κανέννας νὰ μὴ βλάπτεται ἐξ αὐτῶν (2). Δεικνύει δὲ μετὰ τοῦτο ὁ ἅγιος, ὅτι τὰ διὰ τρυφήν καὶ γαστριμαργίαν τρωγόμενα βρώματα κατηγοροῦνται, ὅχι τὰ δι' ἀνάγκην καὶ βίαν τῆς φύσεως, καὶ τὰ τῶν Βαρβάρων, βρωθέντα παρὰ τῶν αἰχμαλωτισθέντων Χριστιανῶν. Φέρει δὲ καὶ μαρτυρίαν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου τὴν λέγουσαν· «δὲν κάμνει ἀκάθαρτον τὸν ἄνθρωπον τὰ εἰσερχόμενα διὰ τοῦ στόματος βρώματα, ἀλλὰ τὰ ἐκ τῆς καρδίας ἐξερχόμενα».

ΚΑΝΟΝ Β'.

Καὶ τὸ τὰς αἰχμαλώτους γυναῖκας διαφθαρήναι, ἐξυβριζόντων τῶν Βαρβάρων εἰς τὰ σώματα αὐτῶν. Ἄλλ' εἰ μὲν καὶ πρότερον κατέγνωστό τιнос ὁ βίος, πορευομένης ὀπίσω ὀφθαλμῶν τῶν ἐκπορευόντων [Ρωθ. γ' 10] κατὰ τὸ γεγραμμένον, δῆλον ὅτι ἡ πορνικὴ ἕξις ὑποπτος καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ οὐ προχείρως δεῖ τὰς τοιαύτας κοινωνεῖν τῶν εὐχῶν. Εἰ μὲν τοι τις ἐν ἄκρᾳ σωφροσύνη ζήσασα, καὶ καθαρὸν καὶ ἔξω πάσης ὑπονοίας ἐπίδεδειγμένη βίον τὸν πρότερον, νῦν περιπέπτωκεν ἐκ βίας καὶ ἀνάγκης ὑβρεῖ, ἔχομεν παράδειγμα τὸ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ, τὸ ἐπὶ τῇ νεάνιδι, ἣν ἐν τῷ πεδίῳ εὗρεν ἄνθρωπος, καὶ βιασάμενος αὐτήν, ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς· «τῇ νεάνιδι, φησὶν, οὐ ποιήσεται οὐδὲν, οὐκ ἔστι τῇ νεάνιδι ἁμάρτημα θανάτου· ὅτι, ὡς εἶ τις ἀναστῆ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ θανατώσῃ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, οὕτω τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Ἐβόησεν ἡ νεάνις, καὶ ὁ βοηθῶν οὐκ ἦν αὐτῇ». [Δευτερ. κβ'. 26—28]. Ταῦτα μέντοι τοιαῦτα.

Ἑρμηνεία.

Ἀκολούθως, καὶ διὰ τὰς σκλαβωθείσας γυναῖκας ὅπου ἐφθάρησαν ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους, διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν λέγων, ὅτι ἡ κατὰ βίαν φθορὰ αὕτη δὲν εἶναι βαρὺ ἁμάρτημα. Πρέπει ὅμως νὰ γίνεταί ἐξέτασις. Εἰ μὲν γὰρ ἡ προτέρα ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ζωῇ τῶν τοιούτων γυναικῶν ἦτο κατηγορημένη ὡς πορνικὴ, φανερὸν ὅτι ὑποψία τρέχει νὰ ἐμεταχειρίσθησαν αὐταὶ τὴν πορνικὴν ἕξιν καὶ συνήθειαν καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν. Δηλαδὴ ὑποψία εἶναι νὰ μὴ ἐβιάσθησαν ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους, ἀλλ' αὐταὶ μᾶλλον νὰ ἤθελον τὴν τοιαύτην φθορὰν, ὅθεν καὶ εὐκόλως δὲν πρέπει αὐταὶ νὰ συμπροσεύχωνται μὲ τὰς ἄλλας γυναῖκας. Εἰ δὲ ἡ προτέρα ζωῇ τῶν τοιούτων γυναικῶν ἦτο μὲν σώφρων καὶ καθαρὰ εἰς τὸ ἄκρον, καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ὑπόνοιας καὶ κατηγορίας, ἔπειτα δὲ μὲ βίαν αὐταὶ ὑβρίσθησαν ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους, ἀνωτέρας θανασίμου ἁμαρτίας κρίνει ταύτας ὁ Θεὸς, ὅστις ἀνωτέραν ἀπὸ ἁμάρτημα θανάτου ἀποφασίζει καὶ τὴν παρθένον ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν εὐρών τινος εἰς τὴν κάμπον μόνην, βιάσει καὶ φθείρει αὐτήν, ἐπειδὴ ἐφώναζε, λέγει, καὶ δὲν εὗρέθη τινὰς ἐκεῖ κοντὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ (3).

(1) Διατὶ δὲ ὁ μὲν ἰδ'. τοῦ Πέτρου μετὰ τῶν ὁμολογητῶν συναριθμεῖ τὸν λαβόντα κρέας εἰδωλόθυτον εἰς τὸ στόμα, ὁ δὲ παρὼν Κανὼν διὰ τὸν φαγόντα εἰδωλόθυτα οὐδὲν τοιοῦτον φησὶν; Ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν λέγει διὰ τοὺς δεθέντας καὶ βιασθέντας, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ φαγεῖν, βαλλόντων δηλ. μὲ βίαν τῶν διωκτῶν φαγητῶν εἰς τὸ στόμα τους, τὸ ὁποῖον καὶ ἂν ἤθελαν, δὲν ἐδύναντο ἐκεῖνοι νὰ ἀποπτύσουν· ὁ παρὼν δὲ λέγει διὰ ἐκείνους ὅπου ἐβιάσθησαν μὲν εἰς τὸ νὰ φάγουν τὰ εἰδωλόθυτα, ὅχι ὅμως καὶ εἰς τὸν τρόπον τοῦ φαγεῖν, ἦτοι ὡσάν ὅπου δὲν ἐδέθησαν, οὔτε μὲ βίαν ἔβαλον εἰς τὸ στόμα των οἱ Βάρβαροι τὸ φαγητὸν, ἀλλ' αὐτοὶ μόνοι ἀφ' ἑαυτῶν μὲ τὰς χεῖράς των ἔφαγον. Ἀγκαλὰ καὶ βαρὺ ἁμάρτημα δὲν ἔκαμον τοῦτο ποιήσαντες, μὲ ὄλον τοῦτο ὅχι καὶ πάντῃ ἀνέγκλητον πρᾶγμα ἔπραξαν· δι' ὃ καὶ μετρίως πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Ὅθεν Πέτρος ὁ Διάκονος καὶ Χαρτοφύλαξ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐνάτῃ αὐτοῦ ἀποκρίσει, λέγων ὅτι ὁ μιαιοφαγῆσας, τὸν Χριστὸν ἀρνεῖται, καὶ οὐκ εὐθὺς ἔσται δεκτὸς, ἀλλὰ μετὰ χρόνον, ἄξια μετανόιας ἔργα ποιήσας, ἵνα μυρωθῇ,

καὶ μετὰ ταῦτα μεταλάβῃ (σελ. 1002. τοῦ β'. τόμου τῶν Συνοδικῶν), μὲ βαρύτερον τοῦ πρόποντος ἐπιτίμιον ἐπιτιμᾶ τοὺς τοιοῦτους, ἔξω μόνον ἂν οἱ τοιοῦτοι πρὸς τῇ μιαιοφαγίᾳ καὶ ἠρνήθησαν τὸν Χριστὸν.

(2) Οὕτω μὲν ἐρμηνεύει τὸ ρητὸν τοῦτο ὁ Ζωναρᾶς καὶ Βαλσαμῶν, καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ θεὸς Χρυσόστομος (ἐρμην. τῆς πρὸς Κορινθ. α.). Ἄλλ' ἴσως ἀπλοϊκώτερον ἐξέλαβεν ὁ Ἅγιος τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ, ὡς περ δὴ ἐπέφερε καὶ τὸ κατωτέρω τοῦ Εὐαγγελίου ρητὸν, ὅτι δηλαδὴ τὰ βρώματα εἰς τὴν κοιλίαν βάλλονται, καὶ ἡ κοιλία τὰ δέχεται. Ὁ Θεὸς ὅμως καὶ ταῦτα, καὶ ταύτην καταργεῖ. Καθ' ὃ καὶ ἐκεῖνα μὲν μετὰ τὴν φυσικὴν περίοδον τῆς χωνεύσεως ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ἀφεδρῶνος, ἡ δὲ κοιλία μένει πάλιν κενὴ καὶ ἄδεια ὡς τὸ πρότερον, χωρὶς νὰ λάβῃ ἐκ τούτων κάμμιν βλάβην ἢ ψυχῇ.

(3) Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ὅπου κάμνει εἰς τὸ ρητὸν τοῦτο Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, ἂν ἡ παρθένος δὲν φωνάξῃ, καταδικάζεται, κἂν ἐν τῷ κάμπῳ εὕρισκετο, ἐπειδὴ διὰ τῆς σιωπῆς δείχνει, ὅτι συγκατεθετο εἰς τὸ νὰ φθάρῃ. Καθὼς καὶ ἐκ

Συμφωνία.

« Συμφώνως καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ μθ'. Κανόνι αὐτοῦ λέγει, ὅτι αἱ κατὰ βίαν γενόμεναι φθοραὶ εἶναι ἀνεύθυνοι. Ὁ δὲ κ'. τοῦ ἁγίου Νικηφόρου λέγει, ὅτι ἐὰν φθαρῆ καλογραῖα ἀπὸ Βαρβάρους ἢ ἄλλους ἀτάκτους ἀνδρας, εἰ μὲν ἢ προτέρα ζωὴ τῆς ἦτον ἀμόλυτος καὶ ἀκατηγόρητος, μ' ἡμέρας νὰ κανονίζεται, εἰ δὲ ἦτο μολυσμένη, ὡς μοιχαλὶς νὰ ἐπιτιμᾶται » (1).

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Δεινὴ δὲ ἡ πλεονεξία, καὶ οὐκ ἔστι δι' ἐπιστολῆς μιᾶς παραθεῖσθαι τὰ θεῖα γράμματα, ἐν οἷς οὐ τὸ ληστεύειν μόνον φευκτὸν, καὶ φρικῶδες καταγγέλλεται, ἀλλὰ καθόλου τὸ πλεονεκτεῖν, καὶ ἄλλοτριῶν ἐφάπτεσθαι ἐπὶ αἰσχροκερδεῖα, καὶ πᾶς τοιοῦτος ἐκκήρυκτος Ἐκκλησίας Θεοῦ. Τὸ δὲ ἐν καιρῷ τῆς καταδρομῆς ἐν τῷ αὐτῷ οἰμωγῇ καὶ τοσοῦτοις θρήνοις τολμῆσαι τινὰς, τὸν καιρὸν, τὸν τοῖς πᾶσιν ὀλεθρον φέροντα, νομίσαι ἑαυτοῖς καιρὸν εἶναι κέρδους, ἀνθρώπων ἐστὶν ἀσεβῶν καὶ Θεοστυγῶν, καὶ οὐδὲ ὑπερβολὴν ἀτοπίαν ἔχόντων. Ὅθεν ἔδοξε τοὺς τοιοῦτους πάντας ἐκκηρύξαι, μὴ ποτε ἐφ' ὄλον ἔλθῃ τὸν λαὸν ἡ ὀργή, καὶ ἐπ' αὐτοὺς πρῶτον τοὺς προεστῶτας, τοὺς μὴ ἐπιζητοῦντας. Φοβοῦμαι γάρ, ὡς ἡ Γραφὴ λέγει, « μὴ συναπολέσῃ ὁ ἀσεβὴς τὸν δίκαιον ». [Γεν. ιη'. 23. Κολασ. γ'. 6.] « Πορνεία γάρ φησι καὶ πλεονεξία, δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. Μὴ οὖν γίνεσθε συμμετοχοὶ αὐτῶν. Ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ. Ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτός ἐν πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ. Δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ καὶ μὴ συγκοινωνῆτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάργοις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ὑπὸ τοῦ φωτός ἐλεγχόμενα φανεροῦνται » [Ἐφεσ. ε'. 9]. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀπόστολος. Ἐὰν δὲ διὰ τὴν προτέραν πλεονεξίαν τὴν ἐν τῇ εἰρήνῃ γενομένην, δίκην τινυῦντες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς, πάλιν πρὸς τὴν πλεονεξίαν ἐκτραπῶσι τινες, κερδαίνοντες ἐξ αἵματος καὶ ὀλέθρου ἀνθρώπων ἀναστάτων γενομένων, ἢ αἰχμαλώτων πεφρονευμένων, τί ἕτερον χρῆ προδοκᾶν; ἢ, ὡς ἐπαγωνιζομένους τῇ πλεονεξίᾳ, ἐπισωρεῦσαι ὀργὴν, καὶ ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ λαῷ;

Ἑρμηνεία.

Ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἀνωτέρω Βαρβάρων ἐπιδρομῆς, μερικοὶ Χριστιανοὶ ὁποῦ δὲν ἐσκλαβώθησαν, ἐπήγαιναν εἰς τὰ ὀσπήτια τῶν σκλαβωθέντων καὶ ἀρπαζαν τὰ πράγματα ἐκεῖνα, ὅσα δὲν ἐπῆραν οἱ Βάρβαροι. Περὶ τούτων λοιπὸν ἐρωτηθεὶς ὁ Ἅγιος, ἀποκρίνεται ὅτι καὶ κάθε πλεονεξία εἶναι κακίστη καὶ ἐμποδισμένη ἀπὸ τὴν θεῖαν Γραφήν, εἰς τρόπον, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς μίαν μόνην ἐπιστολὴν νὰ περιληφθῶσι τὰ Γραφικὰ ρητὰ, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον στηλιτεύουσι τὴν κλεψίαν πῶς εἶναι φριδερὰ καὶ φρικώδης ἁμαρτία, ἀλλὰ στηλιτεύουσι καθολικῶς καὶ γενικῶς κάθε πλεονεξίαν καὶ ἀρπαγὴν τοῦ ξένου πράγματος καὶ ἀδικίαν. Διότι κάθε κλέπτης καὶ πλεονέκτης καὶ ἀδικός, ἀφωρισμένος καὶ ἀποξενωμένος εἶναι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂν κάθε πλεονεξία καὶ ἀρπαγὴ ἦναι τοιαύτη, βεβαιότατα οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἐν τῷ καιρῷ τῆς κατα-

τοῦ ἐναντίου, ἢ δεθεῖσα καὶ ἀποφραγεῖσα τὸ στόμα ἀπὸ τὸν βιαστήν, διὰ νὰ μὴ ἤμπορῇ νὰ φωνάξῃ, κἂν μέσα εἰς πόλιν εὐρίσκειται, δὲν καταδικάζεται. Ὅθεν ὁ πνευματικὸς κριτὴς πρέπει νὰ ἐξετάξῃ εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν, ὄχι τὸσον τὸν τόπον, ὅσον τὴν προαίρεσιν, κατὰ τὸν αὐτὸν Φίλιωνα.

(1) Διὰ τί δὲ ὁ μὲν Βασίλειος ἀνευθύνους κρίνει τὰς τοιαύτας φθοράς, ὁ δὲ Νικηφόρος εἰς μ' ἡμέρας αὐτὰς κανονίζει; ἢ ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ αἱ τοιαῦται φθοραὶ, καθ' ὅ βλαιοί, εἶναι ἀνεύθυνοι. Ὅμως ἂ. ἐπειδὴ αἱ φθοραὶ εἰμειναν φθοραὶ, καὶ αἱ ἐφθαρμέναι γυναῖκες μὲ ὅποιον τρόπον καὶ ἂν ἐφθάρησαν, ἐφθαρμέναι εἰσὶ, καὶ ὄχι παρθένοι καὶ ἄφθοροι ὡς τὸ πρότερον, καὶ β'. ὅτι ἂν καὶ βιαίως φθαρεῖσαι, δὲν ἔδωκάν τινα αἰτίαν τότε ἀπὸ λόγου τῶν εἰς τοὺς βιάσαντας, ὅμως ἐπειδὴ διὰ ἄλλα ἁμαρτημάτων, ἢ ἀπερασμένα, ἢ ἐνεστῶτα, ἢ μέλλοντα, παρεχωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ κάθουν τὸν τοιοῦτον μολυσμὸν· διὰ τοῦτο μετρίως κανονίζει ταύτας ὁ θεῖος Νικηφόρος. Οὕτω γὰρ καὶ ὁ Νηστευτὴς ἐν τῷ λε'. Κανόνι, τὸν μετὰ τὴν θεῖαν κοινωνίαν ξεράσαντα μὲ ὅλον δὴ τινα τρόπον, εἰς μ'. ἡμέρας ἐπιτιμᾶ, ὅτι φησὶν, εἰ καὶ μὴ τίως ἀφορμὴν αὐτὸς οἶεται δοῦναι, ἀλλὰ γε

δι' ἕτερα ἴδια πταίσματα τοῦτο παρεχωρήθη, καὶ ἐν τῷ κγ'. τὴν ἐξ ἐπιθυμίας τοῦ διαβόλου θανατώσασαν μητέρα τὸ βρέφος τῆς, ἐν τῷ ὕπνῳ, διὰ μετρίων ἐπιτιμιῶν κανονίζει. Ὅτι, φησὶ, δι' ἕτερα πταίσματα ἢ ἐγκατάλειψις αὐτῆ γέγονε. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ὁ θεῖος οὗτος Γρηγόριος, ἀγκαλὰ καὶ δὲν λέγῃ βαρὺ ἁμάρτημα τὰς τοιαύτας βιαίας φθοράς, μὲ ὄλον τοῦτο ὕβριν ὀνομάζει αὐτήν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἤγουν διὰ τὴν τῆς φθορᾶς ὕβριν, οἱ μὲν ἄνδρες ὁποῦ τοιοῦτοτρόπως βιαίως φθαροῦν ἐν Βαρβάρων ἐπιδρομῇ, ἱερωμένοι μὲν ὄντες καθαιροῦνται, ἀνέροι δὲ οὐχ ἱεροῦνται, αἱ δὲ γυναῖκες τῶν ἱερέων τοῦτο παθοῦσαι, χωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἄνδρας αὐτῶν ἱερεῖς, ἂν ἐκεῖνοι θέλουσι νὰ ἐνεργοῦν τὰ τῆς ἱερωσύνης· εἰ δὲ καὶ δὲν θέλουσι ἀπὸ ταύτας ἐκεῖνοι νὰ χωρισθοῦν, παύουσιν ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην· μῶμος γὰρ ταῦτα πάντα καὶ μολυσμὸς εἰς τὴν ἀμώμητον ἱερωσύνην προσγίνεται. Αἱ δὲ γυναῖκες τῶν λαϊκῶν βιαίως φθαρεῖσαι, οὐ χωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, ἀλλὰ συγχωροῦνται διὰ τὴν βίαν, κατὰ τὸ ς'. θέμα τοῦ ιβ'. Κεφ. τοῦ λη', τίτλ. τοῦ ξ'. βιβλίου τοῦ πολιτικοῦ νόμου.

δρομῆς τῶν Βαρβάρων ἐτόλμησαν ἀνάμεσα εἰς τόσους θοήνους καὶ ἀναστεναγμούς, ἄλλων μὲν κλαίωντων διατὶ αἰχμαλωτίσθησαν αὐτοὶ, ἄλλων δὲ διατὶ αἰχμαλωτίσθησαν οἱ συγγενεῖς των, καὶ ἄλλων, διατὶ ἐπῆραν τὰ πράγματά των οἱ Βάρβαροι· οἱ ἄνθρωποι, λέγω, ἐκεῖνοι ὅπου τοιοῦτον καιρὸν ἀφανισμοῦ τὸν ἐνόμισαν καιρὸν ἐδικοῦ των κέρδους, καὶ ἐτόλμησαν νὰ κλέψουν, καὶ νὰ ἀρπάξουν τὰ τῶν σκλαβωθέντων ἀδελφῶν τους πράγματα, εἶναι ἄνθρωποι ἀσεβεῖς, ἄνθρωποι θεομίσητοι καὶ πάσης κακίας ἐπέκεινα. Διὰ τοῦτο καὶ πρέπει νὰ ἀποδιωχθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ δι' αὐτοὺς ἔλθῃ ἡ τοῦ Θεοῦ ὀργὴ εἰς ὅλον τὸν λαόν, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς προεστώτας, Ἀρχιερεῖς δηλ. καὶ ἄρχοντας αὐτῶν, οἵτινες δὲν ἐξετάζουσι τὰ περὶ τούτων καλῶς. Ἐπιφέρει δὲ μαρτυρίαν περὶ τούτου ὁ Ἅγιος ἀπὸ τῆς Γραφῆς, ὅτι ὁ ἀσεβὴς παιδεύει καὶ ἀπολύει μαζῆ μὲ τοῦ λόγου του καὶ τὸν δίκαιον, καὶ ὅτι διὰ τὴν πλεονεξίαν ἐρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, καὶ ὅτι πρέπει οἱ δίκαιοι καὶ ἐνάρετοι νὰ μὴ γίνωνται συμμέτοχοι καὶ συγκοινωνοὶ μὲ τὰ ἄκαρπα καὶ σκοτεινὰ ἔργα τῆς κακίας καὶ ἀδικίας. Προστίθῃσι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι, ἂν οἱ τὰ ξένα πράγματα τῶν σκλαβωθέντων ἀδελφῶν ἀρπάσσαντες, δὲν ἐσωφρονίσθησαν μὲ τὴν παιδείαν ταύτην ὅπου ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ Θεός, (λέγω δὴ τὴν τῶν Βαρβάρων ἐπιδρομὴν) διὰ τῆς πλεονεξίας ὅπου ἔκαμαν ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἐπιδρομῆς τούτων πλεονεκτοῦσι, κερδαίνοντες καὶ ἀρπάζοντες ἀπὸ αἵματα καὶ ἀφανισμόν ἀνθρώπων φονευθέντων καὶ σκλαβωθέντων. Τί ἄλλο πρέπει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐλπίζῃ τις, πάρεξ, ὅτι αὐτοὶ ἀγωνίζονται μὲ τὴν ἀχόρταγον πλεονεξίαν καὶ κλεψίαν τους, νὰ φέρουν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν τους καὶ εἰς ὅλον τὸν λαόν;

Συμφωνία.

«Ὁ δὲ δ' τοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου λέγει ἀκολούθως, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἄρπαγες εἶναι χειρότεροι ἀπὸ τὸν Ἄχαρ ὅπου ἔκλεψεν ἀπὸ τὰ ἀφιερωμένα πράγματα τῆς Ἱερῆς. Ἐν δὲ τῷ ε' ὅτι οὐδὲ ἂν εὔρεν αὐτὰ τινὰς, δύναται νὰ τὰ πάρῃ αὐτὸς, καὶ νὰ τὰ κερδήσῃ. Ἐν δὲ τῷ ς' φησὶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔχασαν τὰ ἐδικὰ των, ἔπειτα εὗρηκαν τὰ ξένα, δὲν ἤμποροῦν νὰ κρατήσουν ταῦτα ἀντὶ τὰ ἐδικὰ των. Ὁ δὲ ιδ' τοῦ Θεοφίλου συμφώνως μὲ τὸν θεῖον τοῦτον Πατέρα λέγει ὅτι νομίμως καὶ κανονικῶς ἔκαμαν οἱ ἐν Γεμίνῳ Πρεσβύτεροι, διατὶ ἀφώρισαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀδικον γυναῖκά τινά, διατὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν ἀδικίαν. Ὁ δὲ ξα' Βασιλείου, τὸν μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ μετανοήσαντα κλέπτην, καὶ ἐξομολογηθέντα, ἕνα χρόνον κανονίζει, τὸν δὲ ἀπὸ ἄλλους ἐλεγχθέντα, δύο χρόνους. Ἐμποδίζει δὲ καὶ ὁ ε' τῆς ἐν Καρθ. τὴν πλεονεξίαν, λέγων αὐτὴν μητέρα πάντων τῶν κακῶν. Ὁ δὲ Νύσσης ἐν τῷ ς' αὐτοῦ Κανόνι λέγων, ὅτι ἡ πλεονεξία εἶναι πάθος ὅπου βλάπτει καὶ τὰ τρία μέρη τῆς ψυχῆς, τὸ λογιστικόν, θυμικόν καὶ ἐπιθυμητικόν (1), μοιράζει εἰς δύο τοὺς κλέπτας, εἰς ληστὰς, ἦτοι τοὺς φανεροὺς κλέπτας, οἵτινες διὰ νὰ κλέψουν μεταχειρίζονται καὶ ἄρματα καὶ ἀνθρώπους, καὶ παραμονεύουν εἰς τοὺς ἐπικινδύνους τόπους, καὶ εἰς κλέπτας κρυφοὺς, οἵτινες κρυφίως κλέπτουσι τὰ ξένα τῶν ἄλλων πράγματα. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους, ὡς φονεῖς κανονίζει, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ τούτου ἀδελφὸς Βασίλειος ἐν τῷ η' αὐτοῦ Κανόνι, εἰς τὸ ἐπιτίμιον τῶν ἐκουσίως φονευόντων τούτους καταδικάζει, τοὺς δὲ δευτέρους, μετὰ τὸ ἐξομολογηθῆναι, διορίζει νὰ δώσουν τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἂν ἔχουν, εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχουν, νὰ δουλεύουν, καὶ ἀπὸ τὴν δούλευσίν τους νὰ δίδουν εἰς τοὺς δεομένους (2).» Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος προβαίνοντας εἰς τὸ

(1) Διὰ τί δὲ ὁ Νύσσης θεῖος Γρηγόριος οὗτος λέγει ἐν τῷ αὐτῷ ς'. Κανόνι ὅτι ἀφῆκαν ἀθεράπευτον, ἦτοι ἀνεπιτίμητον, τὴν πλεονεξίαν οἱ Πατέρες, εἰς καιρὸν ὅπου ὁ θαυματουργὸς οὗτος Γρηγόριος μὲ ἐπιτίμιον ἀφορισμοῦ καταδικάζει τοὺς πλεονέκτας, ἡ λέγει τοῦτο ὁ Νύσσης, καθ' ὃ εἰς τόσους διωρισμένους χρόνους δὲν ἐπιτιμᾷ τοὺς πλεονέκτας μετὰ τὴν παῦσιν τῆς πλεονεξίας ὁ πατήρ, καθὼς ἐν ὀρισμένοις χρόνοις ἐπιτιμῶσιν οἱ Κανόνες καὶ τοὺς ἄλλους ἁμαρτωλοὺς, ἀλλ' ἕως οὗ μόνον ἐνεργοῦσι τὴν πλεονεξίαν, καὶ ὄχι μετὰ ταῦτα (ὡς δείκνυται τοῦτο ἀπὸ τὸν ιδ'. Κανόνα τοῦ Θεοφίλου), ἡ λέγει τοῦτο ὁ Νύσσης, καθ' ὃ οἱ Πατέρες συνοδικὸν Κανόνα κατὰ τῶν πλεονεκτῶν οὐκ ἐξέδωκαν.

(2) Κατὰ δὲ τὸν θ'. τίτλον τοῦ ς' βιβλίου τοῦ Κώδικος, καὶ τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων (παρὰ Φωτ. τίτλ. θ', Κεφ. κζ'.) δύο εἶναι τὰ εἶδη τῆς κλεψίας, καὶ ἡ μὲν μία λέγεται φανερά, ἡ δὲ ἄλλη ἀφανῆς. Καὶ φανερὰ μὲν εἶναι, ὅταν ὁ κλέπτης πιασθῇ μὲ τὸ κλεψιμαῖον πρᾶγμα, προτοῦ ἀκόμη νὰ τὸ ὑπάγῃ εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐμελλε νὰ τὸ ὑπάγῃ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἔκλεψεν, ἀφανῆς δὲ κλεψία εἶναι, ὅταν πιασθῇ μὲ τὸ κλεψιμαῖον πρᾶγμα ὑστερὰ ἀφ' οὗ ὑπῆγεν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ. Καὶ ὁ μὲν φανερὸς κλέπτης καταδικάζεται νὰ πληρώνη

τετραπλάσιον ἀπὸ ὅ,τι ἔκλεψεν, ὁ δὲ ἀφανῆς νὰ πληρώνη διπλάσιον. Ὁ δὲ αὐτὸς τίτλος τοῦ αὐτοῦ ς'. βιβλίου, καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος βιβλ. ς'. τίτλ. ζ'. λέγουσιν, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἀρπάζει κἀνένα πρᾶγμα ὅταν καίωνται ἀπὸ φωτῖαν ὀσπήτια, ἢ ὅταν παραβοτσακισθῇ καράβι, ἢ ὅταν κρημισθῇ ὀσπήτιον, ὡς κλέπτης καταδικάζεται. Καὶ εἰ μὲν γνωρίσῃ τὸ κλεφθὲν αὐτὸ πρᾶγμα ὁ οἰκοκύριος του, ἀνάμεσα εἰς ἕνα χρόνον νὰ τὸ πληρώνη ὁ ἀρπάσας τετραπλοῦν, εἰ δὲ ὑστερὰ ἀπὸ τὸν χρόνον γνωρίσῃ αὐτὸ, νὰ τὸ πληρώνη ἀπλοῦν, μόνον δηλ. τὸ πρᾶγμα ὅπου ἐπῆρε, καὶ κοντὰ εἰς τοῦτο παιδεύεται καὶ ἐγκληματικῶς, καθὼς διατάσσει ὁ περὶ τῶν ἀρπάγων νόμος. Τὸ δὲ α. Κεφ. τοῦ κζ'. τίτλ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν Βασιλικ. λέγει ὅτι οἱ ὑποδοχεῖς τῶν ληστῶν, ὡς λησταὶ τιμωροῦνται, καὶ οἱ δυνάμενοι κρατῆσαι τοὺς ληστὰς, καὶ ἀπολύσαντες αὐτοὺς, διατὶ ἔλαβον χρήματα, ἡ μέρος ἀπὸ τὰ παρ' ἐκείνων κλεφθέντα. Ὁ δὲ συγγενὴ φυλάξας ληστὴν καὶ διασώσας, μὲ μεσαῖον τρόπον παιδεύεται, κατὰ τὴν β'. διατάξιν τοῦ ις'. τίτλ. τοῦ μζ'. βιβλ. (παρὰ Φωτ. τίτλ. θ'. Κεφ. λγ'). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος βιβλ. ς'. τίτλ. ζ'. λέγει, ὅτι ὅμοιον εἶναι τὸ νὰ ἀρπάσῃ τις, καὶ τὸ νὰ δέχεται τὰ ἀρπαγέντα, εἰ μὲν τὰ ἤξεύρῃ πῶς εἶναι ξένα, συμφώνως δηλ. μὲ τὸν Βασίλειον καὶ τὸν κέ. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ. Ὁ κλέπτης κα-

ἔμπροσθεν λέγει, ὅτι τὰ ἀδίκως ἀποκτηθέντα, εἴτε ἐκ κλεψίας δηλ., εἴτε ἐξ ἀρπαγῆς καὶ πλεονεξίας, δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὰ συγχωρήσῃ ὄχι μόνον ἀπλῶς ἢ μετάνοια, ὄχι μόνον τὸ ἐνδυσθῆναι τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν (1), ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸ τὸ ἴδιον βάπτισμα, ἐὰν ὁ ταῦτα ἀποκτήσας κακῶς καὶ ἔχων εἰς χεῖράς του δὲν τὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὰ ἐπῆρεν. Οὕτω γὰρ φησιν ἐν τῷ β. περὶ βαπτίσματος λόγῳ, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἀδικήσαντας μὲν καὶ βαπτισθέντας, μὴ ἐπιστρέφοντας δὲ τὴν ἀδικίαν μετὰ τὸ βάπτισμα. « Δύω κακὰ ἔπραξας, ὦ ἀρπαξ καὶ πλεονέκτα, ἕνα, ὅτι ἀδίκως ἀπέκτησας τὸ ξένον πρᾶγμα, καὶ ἄλλο, ὅτι κρατεῖς καὶ δὲν ἐπιστρέφεις αὐτό. Καὶ διατὶ μὲν ἀδίκως αὐτὸ ἀπέκτησας, ἐσυγχωρήθης παρὰ Θεοῦ μὲ τὸ μέσον τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, διατὶ δὲ κρατεῖς αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ἐπιστρέφεις, δὲν ἐσυγχωρήθης, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔκαμες ἀποχὴν τῆς ἀδικίας, ἀλλ' ἕως τῆς σήμερον ἀδικεῖς, μὲ τὸ νὰ ἦναι ἕως τῆς σήμερον εἰς τὸ χεῖρι σου τὸ ξένον πρᾶγμα καὶ ἀδικον, καὶ ἡ ἀμαρτία δὲν ἐξελείφθη μὲ τελειότητα, ἀλλὰ μόνον ἐμοιράσθη εἰς δύο καιροὺς. Τὴν μὲν γὰρ ἀρπαγὴν καὶ ἀδικίαν τοῦ ξένου πρᾶγματος ἔκαμες πρὸ τοῦ νὰ βαπτισθῆς, τὴν δὲ κράτησιν τοῦ ἀρπαχθέντος πρᾶγματος ἐνεργεῖς καὶ ὕστερον ἀκόμη ἀπὸ τὸ βάπτισμα ὅθεν καὶ μένεις ἀσυγχώρητος, ἐπειδὴ τὸ βάπτισμα συγχωρεῖ καὶ τὰ ἀμαρτήματα ὅπου ἔκαμες προτοῦ, ὅποια εἶναι καὶ ἡ ἀρπαγὴ τῶν ξένων πραγμάτων, ἀλλὰ δὲν συγχωρεῖ καὶ τὰ ἀμαρτήματα, ὅπου ὄλον ἕνα κάμνεις καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, ὅποια εἶναι καὶ τοῦ ἀρπαχθέντος πρᾶγματος ἡ κατακράτησις. » Λοιπὸν, ὁποῖος ἀρπάσῃ, ἔπειτα βαπτισθῆ, καὶ δὲν ἐπιστρέφει τὴν ἀρπαγὴν, δὲν πρέπει νὰ νομίξῃ ὅτι ἐσυγχωρήθη ἡ ἀδικία του αὐτῆ, διατὶ ἀπατᾷ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ σοφίζεται τὴν κἀθαρσιν, ἥτοι νομίζει, ὅτι εἶναι καθαρὸς ἀπὸ τὴν ἀδικίαν, χωρὶς νὰ ἦναι. Ὁ δὲ Νηστευτῆς Κανὼν κζ'. τὸν ἐκουσίως ἀφ' ἑαυτοῦ μετανοοῦντα κλέπτην, ἕως εἰς μ' ἡμέρας ἐμποδίζει τῆς κοινωνίας, τὸν δὲ ἀπὸ ἄλλους φανερωθέντα, μῆνας ἕξ, μετὰ ξηροφαγίας καὶ μετανοιῶν, καὶ κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον (ἐπιτομ. Κανόν. 5 τίτλ. 3.) καὶ Ματθαῖον Βλάσταριν. Ὁ δὲ κλέψας κεφαλαιώδη πρᾶγματα, Ἰερὺς μὲν οὐ γίνεται, λαϊκὸς ὢν, κατὰ τὸν κη' τοῦ Νηστευτοῦ, Ἰερὺς δὲ ὢν καθαιρεῖται, κατὰ τὸν κε'. Ἀποστολικὸν, ὃν καὶ ἀνάγνωθι.

ΚΑΝΩΝ Δ'.

Οὐκ ἰδοὺ Ἄχαρ ὁ τοῦ Ζαρᾶ πλημμελεῖα ἐπλημμέλησεν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, καὶ ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν Ἰσραὴλ ἐγεννήθη ἡ ὀργή; [Ἰησοῦς ζ'.] Καὶ εἰς μόνος οὗτος ἤμαρτε, μὴ μόνος ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ αὐτοῦ; Ἡμῖν δὲ πᾶν τὸ μὴ ἡμέτερον, ἀλλὰ ἀλλότριον τῷ καιρῷ τούτῳ κέρδος, ἀνάθεμα νενομίσθαι προσήκει. Κάκεινος μὲν γὰρ ὁ Ἄχαρ ἐκ τῆς προνομῆς ἔλαβε, καὶ αὐτοὶ νῦν ἐκ προνομῆς. Κάκεινος μὲν τὰ τῶν πολεμίων, οἱ δὲ νῦν τὰ τῶν ἀδελφῶν κερδαίνοντες, ὀλέθριον κέρδος.

Ἐρμηνεῖα.

Φέρει εἰς παράδειγμα διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος ὁ Ἅγιος τὸν Ἄχαρ, τὸν υἱὸν Ζαρᾶ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ κλέψῃ ἀπὸ τὰ κούρη τῆς Ἰεριχῶ τὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀφιερωθέντα, ὕφασμά τι παρδαλὸν καὶ διακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ μίαν γλῶσσαν χρυσοῦν, καὶ νὰ τὰ κρύψῃ εἰς τὴν τένταν του, ὠργίσθη ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ ἐνικήθησαν εἰς τὸν πόλεμον ὅπου ἔκαμαν ἐν τῇ πόλει Γαί, τριανταεξ φονευθέντες καὶ τρεῖς χιλιάδες διωχθέντες καὶ συντριφθέντες. Λοιπὸν καθὼς ὁ Ἄχαρ οὗτος, ἕνας μόνος ἔκλεψε καὶ ἤμαρτε, μὰ μόνος αὐτὸς δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ τόσοι καὶ τόσοι, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ τὰ τῶν σκλαβωθέντων κλέψαντες, δὲν θέλουν ἀφανισθῆ αὐτοὶ μόναι, ἀλλὰ θέλουν συναφανίσουν καὶ ἄλλους πολλοὺς, διατὶ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὰ πρᾶγματα τὰ ἀφιερωθέντα εἰς τὸν Θεὸν ἔκλεψαν, ὡς ἐκεῖνος τότε (τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ἀφιέρντα ξένα πρᾶγματα, ὡς Θεὸν ἀφιέρωμα πρέπει νὰ νομίζωνται;) καὶ ἀπὸ τὴν προνομῆν καὶ τὰ κούρη τὰ ἤρπασκν, ὡς καὶ ἐκεῖνος τότε. Τί λέγω ὡς ἐκεῖνος; ἐτούτοι εἶναι χειρότεροι καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον, διατὶ ἐκεῖνος μὲν ἔκλεψε τὰ τῶν ἐχθρῶν πρᾶγματα, οὗτοι δὲ ἔκλεψαν τὰ τῶν ἀδελφῶν τους, καὶ μάλιστα ἀδελφῶν σκλαβωθέντων καὶ λεηλατισθέντων. Ὅρα καὶ τὸν γ'. τοῦ αὐτοῦ.

ταδικάζεται καὶ ὁποῖος εὕρη τὸ ξένον πρᾶγμα ἐρριμμένον, καὶ τὸ παίρνει αὐτὸς διὰ λόγου του, κἂν καὶ δὲν ἤξεύρη τίνας εἶναι, ἔξω μόνον ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἦτον ἀπρονόητον, ἢ τῇ ἀληθείᾳ, ἢ καθὼς ὁ εὐρών αὐτὸ ἐλογίασε νὰ ἦναι τοιοῦτο βιβλ. ε'. τίτλ. ιβ'. Κεφ. μγ'. Θέμ. ε. τὸ δὲ μη'. Θέμ. τοῦ ια'. τίτλ. τοῦ ε'. βιβλ. λέγει, ὅτι δὲν εἶναι κλέπτης ὁποῖος ἤξεύρωντας τὸν κλέπτην δὲν τὸν φανερώσει, ἀλλ' ὁποῖος τὸν κρύπτει, καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ δὲν κατηγορεῖ τὸν θεωροῦντα τὸν κλέπτην, ἀλλὰ τὸν συντρέχοντα, ἥτοι συνεργοῦντα καὶ βοηθοῦντα αὐτὸν λόγῳ ἢ ἔργῳ. «Εἰ ἐθεώρεις, φησὶ, κλέπτην,» καὶ δὲν στέκεται ἕως ἐδῶ, ἀλλ' ἐπιφέρει. «συνέτρεχες αὐτῷ». Οἱ αὐτοὶ δὲ νόμοι τῶν Βασιλείων προστάζουν, ὅτι ὁποῖος μεταθέσῃ σύνορα τόπων, ἢ ἀρπάσῃ γῆν, νὰ πληρώσῃ διπλὴν τὴν ἀρπαγὴν.

(1) Πεπλανημένοι λοιπὸν καὶ μάταιοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου λέγουσιν ὅτι, τὸ νὰ λάβῃ τινὰς τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν, καὶ ἀπλῶς τὸ νὰ μετανοήσῃ, δύναται νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἀδικίαν του, τὴν ὅποιαν μετὰ τὸ φορῆσαι τὸ σχῆμα, ἔχων αὐτὴν εἰς τὰς χεῖράς του, δὲν τὴν ἐπιστρέφει. Εἰ γὰρ αὐτὸ τὸ πρωτότυπον βάπτισμα, τὸ πάσας τὰς ἀμαρτίας συγχωρεῖν δυνάμενον, προπατορικὴν, λέγω, καὶ τὰς προαιρετικὰς, τὴν ἀνεπίστροφον ἀδικίαν οὐ συγχωρεῖ, πῶς δύναται συγχωρῆσαι ταύτην τὸ ἀντίτυπον τοῦ βαπτίσματος σχῆμα, καὶ ἀπλῶς ἢ μετάνοια; Δι' ὅσοφώτατα καὶ ὁ ἱερὸς ἀπαφήνατο Λύγουστινός. «Εἰ τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα ἀποδοθῆναι δύναται καὶ οὐκ ἀποδίδεται, μετάνοια οὐ γίνεται, ἀλλὰ προσποιεῖται».

ΚΑΝΩΝ Ε΄.

Μηδεις εξαπατάτω ἑαυτὸν, μήτε ὡς εὐρών· οὔτε γὰρ εὐρόντα κερδαίνειν ἔξεστι. Φησὶ γὰρ τὸ Δευτερονόμιον, «Μὴ ἰδὼν τὸν μόνον τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ τὸ πρόβατον πλανώμενα, ἐν τῇ ὁδῷ παρίδης αὐτὰ, ἀποστροφή ἀποστρέψεις αὐτὰ τῷ ἀδελφῷ σου. Ἐὰν δὲ μὴ ἐγγίξῃ ὁ ἀδελφός σου πρὸς σέ, μηδὲ ἐπίστασαι αὐτὸν, συνάξεις αὐτὰ καὶ ἔσται μετὰ σοῦ, ἕως ἂν ἐκζητήσῃ αὐτὰ ὁ ἀδελφός σου, καὶ ἀποδώσῃς αὐτῷ. Οὕτω ποιήσεις τὸν ὄνον αὐτοῦ, καὶ οὕτω ποιήσεις τὸ ἵμάτιον αὐτοῦ, καὶ οὕτω ποιήσεις κατὰ πᾶσαν ἀπώλειαν τοῦ ἀδελφοῦ σου, ὅσα ἂν ἀπολήται παρ' αὐτοῦ, καὶ εὐρήσεις αὐτὰ». [Δευτερ. κβ'. 1—3.] Ταῦτα τὸ Δευτερονόμιον. Ἐν δὲ τῇ Ἐξόδῳ, οὐ μόνον ἐὰν τὰ τοῦ ἀδελφοῦ τις εὐρῇ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐχθροῦ. «Ἀποστροφή, φησὶν, ἀποστρέψεις αὐτὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου αὐτῶν.» [Ἐξοδ. κγ'. 4]. Εἰ δὲ ἐν εἰρήνῃ ραθυμοῦντος καὶ τρυφῶντος, καὶ τῶν ἰδίων ἀμελοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ ἢ ἐχθροῦ, κερδάναι οὐκ ἔξεστι, πῶσω μᾶλλον δυστυχοῦντος καὶ πολεμίους φεύγοντος, καὶ κατὰ ἀνάγκην τὰ ἴδια ἐγκαταλιπόντος;

Ἑρμηνεία.

Ἀκολουθῶν τῷ ἀνωτέρῳ Κανόνι, λέγει οὕτως εἰς τὸν παρόντα Κανόνα ὁ Ἅγιος. Ἄς μὴ γελᾷ τινὰς ἀπὸ τοῦ τοιοῦτους τὸν ἑαυτὸν του, προφασίζόμενος, ὅτι ἤρε τάχα τὸ πρᾶγμα τοῦ ἀδελφοῦ του ἐρριμμένον καὶ ἀνεπιμέλητον, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐπῆρε, διατὶ, καὶ ἀνεπιμέλητον αὐτὸ εὐρῇ, δὲν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ τὸ οἰκαιοποιήσῃ καὶ νὰ τὸ κατακρατήσῃ, ἐπειδὴ χρεωστὴ νὰ τὸ πάρῃ, καὶ νὰ τὸ φυλάξῃ, ἕως οὗ ὁ οἰκοκύριος ζητήσῃ αὐτό. Φέρει δὲ εἰς τοῦτο καὶ μαρτυρίας δύο, μίαν μὲν ἀπὸ τοῦ δευτερονόμιου, λέγουσαν, ὅτι ἀνίσως εὐρῇ τινὰς τὸ χαϊμένον μοσχάρι, ἢ τὸ πρόβατον, ἢ τὸν γαῖδαρον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ τὸ ροῦχον, ἢ κάθε ἄλλο του πρᾶγμα χαϊμένον, πρέπει νὰ τὰ δίδῃ ὀπίσω εἰς τὸν ἀδελφόν του. Ἐὰν δὲ δὲν ἤξεύρῃ τίνος ἀνθρώπου εἶναι, πρέπει νὰ τὰ φυλάττῃ, ἕως, νὰ τὰ ζητήσῃ ὁ ἀδελφός του, καὶ νὰ τὰ δώσῃ εἰς αὐτόν. Καὶ ἄλλην δὲ μαρτυρίαν φέρει ἀπὸ τῆν Ἐξοδον, λέγουσαν, ὅτι ὅχι μόνον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐχθροῦ του τὰ πράγματα ἂν εὐρῇ τις ἐρριμμένα πρέπει νὰ τὰ ἐπιστρέφῃ εἰς αὐτόν. Εἰ δὲ, κατὰ τὰ Θεῖα ταῦτα λόγια, δὲν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ κατακρατῇ τινὰς τοῦ ἀδελφοῦ του, ἢ τοῦ ἐχθροῦ του τὰ πράγματα, τὰ ὅποια αὐτὸς ἐν εἰρήνῃ ὦν, ἀπὸ ἀμέλειάν του ἀφῆκεν ἀνεπιμέλητα, πῶσω μᾶλλον δὲν συγχωρεῖται νὰ κατακρασῇ τινὰς πρᾶγμα τοῦ δυστυχημένου ἀδελφοῦ του, τοῦ φεύγοντος τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἐξ ἀνάγκης παραιτήσαντος τὰ ἔδικά του πράγματα; Ὅρα καὶ τὸν γ'. τοῦ αὐτοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΣΤ΄.

Πολλοὶ δὲ ἑαυτοὺς εξαπατῶσιν ἀντὶ τῶν ἰδίων τῶν ἀπολλυμένων, ἃ εὐρον ἀλλότρια κατέγοντες, ἵνα, ἐπειδὴ αὐτοὺς Βοράδοι καὶ Γότθοι τὰ τῶν πολεμίων εἰργάσαντο, αὐτοὶ ἄλλοις Βοράδοι καὶ Γότθοι γίνωνται. Ἀπεστείλαμεν οὖν τὸν ἀδελφὸν καὶ συγγέροντα Εὐφρόσυνον διὰ ταῦτα πρὸς ὑμᾶς, ἵνα κατὰ τὸν ἐνθάδε τύπον καὶ αὐτοῦ δώῃ ὁμοίως, καὶ ὦν δεῖ τὰς κατηγορίας προσέσθαι, καὶ οὐς δεῖ ἐκκηρύξαι τῶν εὐχῶν.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ τινες ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω ἄρπαγας ἐπροφασιολογοῦντο, ὅτι ἐκράτησαν τὰ ξένα πράγματα, ὅπου εὐρον, ἀντὶ τὰ ἔδικά των πράγματα, ὅπου τῶν ἐπῆραν οἱ Βάρβαροι, ἀπολογεῖται διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος ὁ Ἅγιος λέγων, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα μωρὰ προφασίζόμενοι, γελῶσι καὶ ἀπατῶσι τὸν ἑαυτὸν τους· διότι ἐκεῖνο ὅπου ἔγιναν εἰς αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι, τοῦτο τὸ ἴδιον ἔγιναν αὐτοὶ, ἦτοι ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφούς των. Ἦρπασαν οἱ Βάρβαροι τὰ ἔδικά των; Ἦρπασαν καὶ αὐτοὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν τους. Διὰ ταῦτα, λέγει, ἐστείλαμεν καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ γέροντα Εὐφρόσυνον, ἵνα καθὼς ἡμεῖς πράττομεν ἐδῶ, ἔτσι νὰ πράττετε καὶ ἐσεῖς αὐτοῦ, ὅστις ἀδελφός θέλει σὰς φανερώσει καὶ ποίους πρέπει νὰ δέχεσθε εἰς κατηγορίαν ἄλλων (περὶ ὧν ὄρα τὸν οδ'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν σ'. τῆς β')., καὶ ποίους πρέπει νὰ διώξετε ἀπὸ τῆν Ἐκκλησίαν, ὥστε νὰ μὴ συμπροσεύχωνται μετὰ τοὺς ἄλλους πιστοὺς. Ὅρα καὶ τὸν γ'. τοῦ αὐτοῦ.

ΚΑΝΩΝ Ζ΄.

Ἀπηγγέθη δὲ τι ἡμῖν ἀπιστον ἐν τῇ χώρᾳ ὑμῶν γινόμενον πάντως που ὑπὸ ἀπίστων καὶ ἄσεβῶν καὶ μὴ εἰδότην μήτε ὄνομα Κυρίου, ὅτι ἄρα εἰς τοσοῦτόν τινες ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας προεχώρησαν, ὥστε τινὰς τοὺς διαφυγόντας αἰχμαλώτους βίᾳ κατέχειν. Ἀποστείλατέ τινὰς εἰς τὴν χώραν, μὴ σκηπτοὶ πέσωσιν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

Ἑρμηνεία.

Τινές, λέγει ὁ Ἅγιος, ὡς ἐμάθομεν, εἰς τόσῃν ἄκραν θηριωδίαν καὶ ἀπανθρωπίαν ἐφθασαν, ὥστε ὁποῦ κρατοῦσι μὲ βίαν μέσα εἰς τὸν τόπον τὸν ἐδικόν σας τοὺς Χριστιανούς ἐκείνους, ὁποῦ ἔφυγον καὶ ἐγλύτωσαν ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους, οἵτινες αὐτοὶ, ἄπιστοι βέβαια καὶ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι εἶναι, καὶ οὐδὲ δῶς τὸ ὄνομα ἤξεύρουσι τοῦ Θεοῦ. Στείλατε λοιπὸν καὶ ἐρευνήσατε πανταχοῦ περὶ τούτου, ἵνα μὴ πῦρ καὶ ἀστραποπελέκια πέσουν ἐξ οὐρανοῦ νὰ κατακαύσουν τοὺς τοιαῦτα πράσσοντας (1).

ΚΑΝΩΝ Η'.

Τοὺς μὲν οὖν ἐγκαταλεχθέντας τοῖς Βαρβάρους καὶ μετ' αὐτῶν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπελθόντας, ἐπιλαβομένους ὅτι ἦσαν ποτε πιστοὶ καὶ Χριστιανοὶ, ἐκβαρβαρωθέντας δὲ, ὡς καὶ φονεύειν τοὺς ὁμοφύλους, ἢ ξύλῳ, ἢ ἀγχόνῃ, ὑποδεικνύναι δὲ ἡ ὁδοῦς, ἢ οἰκίας ἀγνοοῦσι τοῖς Βαρβάρους, καὶ τῆς ἀκροάσεως ἀπειρῆσαι δεῖ, μέχρις ἂν κοινῇ περὶ αὐτῶν τι δόξη συνελθοῦσι τοῖς ἁγίοις, καὶ πρὸ αὐτῶν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ὅσοι ἐσκλαβώθησαν μὲν ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους, ὕστερον δὲ λησμονήσαντες ὅτι ἦσαν Χριστιανοὶ ποτε, ἐξεβαρβαρώθησαν εἰς τὰ ἦθη, καὶ ἔγιναν καὶ αὐτοὶ τὸ ἓνα μὲ τοὺς Βαρβάρους, ὥστε ὁποῦ καὶ νὰ φονεύωσι τοὺς ὁμοφύλους των Χριστιανούς, καὶ νὰ δείχνουν τὰς στρατάς, ἢ τὰ ὀσπήτια αὐτῶν εἰς τοὺς βαρβάρους ὁποῦ δὲν τὰ ἤξευραν· οὗτοι, λέγω, ἀφ' οὗ μετανοήσουν καὶ ἐπιστραφοῦν, πρέπει οὐδὲ νὰ στέκωνται μὲ τοὺς ἀκρωμένους τὰς θείας Γραφάς, ἀλλὰ νὰ στέκουν δηλ. ἔξω εἰς τὴν πόρταν τῆς Ἐκκλησίας μὲ τοὺς προσκλαίοντας, ἕως οὗ νὰ διορίσουν οἱ ἅγιοι Πατέρες, κοινῶς συνελθόντες εἰς Σύνοδον, τὸ πρέπον περὶ αὐτῶν ἐπιτίμιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, νὰ τὸ διορίσῃ διὰ τῶν ἁγίων τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον (2). Ἅγιους δὲ ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Ἅγιος τοὺς ἐν Ἀγκύρᾳ Πατέρας, οἵτινες μετὰ παρέλευσιν νβ' χρόνων συναθροισθέντες, ἐν τῷ θ'. Κανόνι αὐτῶν ἐπιτίμιον περὶ τῶν τοιούτων ἐδιώρισαν, ὅν καὶ ἀνάγνωθι.

ΚΑΝΩΝ Θ'.

Τοὺς δὲ οἴκοις ἀλλοτρίοις ἐπελθεῖν τολμήσαντας, ἐὰν μὲν κατηγορηθέντες ἐλεχθῶσι, μὴδὲ τῆς ἀκροάσεως ἀξιώσῃς, ἐὰν δὲ αὐτοὺς ἐξείπωσι καὶ ἀποδώσιν, ἐν τῇ τῶν ἐπιστρεφόντων τάξει ὑποπίπτειν.

Ἑρμηνεία.

Εἰπὼν ὁ Ἅγιος εἰς τοὺς προλαβόντας Κανόνας διὰ τοὺς ἀρπάσαντας τὰ τῶν σκλαβωθέντων Χριστιανῶν πράγματα, τῶρα διορίζει καὶ τὰ τούτοις πρέποντα ἐπιτίμια, λέγων, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπάτησαν ὀσπήτια ξένα τῶν σκλαβωθέντων καὶ ἀρπασαν ἀπὸ ἐκεῖ πράγματα, ἐὰν μὲν κατηγορηθέντες διὰ τοῦτο καὶ ἀρνούμενοι, φανερωθῶσιν ὅτι αὐτοὶ τὰ ἤρπασαν, οὗτοι μὴτε μὲ τοὺς ἀκρωμένους πρέπει νὰ στέκωνται, ἀλλὰ μὲ τοὺς προσκλαίοντας ἔξω. Ἐὰν δὲ αὐτοὶ ἀπὸ λόγου των ἐξομολογηθῶσι καὶ δώσωσιν ὀπίσω τὰ ξένα πράγματα ὁποῦ ἔκλεψαν, νὰ προσεύχωνται μὲ τοὺς ὑποπίπτοντας. Ὅρα καὶ τὸν γ'. τοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ Ι'.

Τοὺς δὲ ἐν τῷ πεδίῳ εὐρόντας τι, ἢ ἐν ταῖς ἑαυτῶν οἰκίαις καταληφθὲν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων, ἐὰν μὲν κατηγορηθέντες ἐλεγχθῶσιν, ὁμοίως ἐν τοῖς ὑποπίπτουσιν, ἐὰν δὲ ἑαυτοὺς ἐξείπωσι καὶ ἀποδώσιν, καὶ τῆς εὐχῆς ἀξιῶσαι.

Ἑρμηνεία.

Οἱ Βάρβαροι λεηλατοῦντες τὴν χώραν, καὶ τὰ πράγματα τῶν Χριστιανῶν βαστάζοντες, ἐὰν εὕρισκον μετὰ ταῦτα ἄλλα καλῆτερα, ἢ καὶ διὰ βᾶρος μὴ ἠμποροῦντες νὰ βαστάζουσι ὅσα ἤρπαζαν, τὰ ἀφίαναν ἢ ἔξω εἰς τὸν

(1) Δίκαιον εἶχε νὰ εἰπῇ τοιοῦτον φοβερὸν λόγον ὁ Ἅγιος, διὰτὶ κατὰ τὸ με'. Κεφ. τοῦ η'. βιβλίου τῶν Ἀποστολικῶν διαταγῶν, οἱ διωκόμενοι διὰ τὴν πίστιν, καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν φεύγοντες, καὶ διὰ νὰ μὴ ἀρνηθῶν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἀφίοντες νὰ διαρπάσουν οἱ ἄπιστοι τὰ ὑπάρχοντά των, πρέπει νὰ ἐπιποιῶνται ἀπὸ τοὺς μὴ διωχθέντας Χριστιανούς, καὶ νὰ βοη-

θοῦνται εἰς τὰ χρειώδη, καὶ ἔχι νὰ κατακρατοῦνται μὲ βίαν καὶ τυραννίαν ἀπὸ αὐτοῦς.

(2) Ὅρα δεῖ τὰ δοκοῦντα ταῖς ἐν ἁγίῳ Πνεύματι συναχθείσαις Σύνοδοις, αὐτῷ συνδοκεῖ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ ὅρα εἰς τὴν α'. ὑποσημείωσιν τῶν προλεγομένων περὶ τῆς α'. Συνόδου.

κάμπον, ἢ μέσα εἰς τὰ ὀσπήτια, ὅπου τυχόν εὐρισκόν τὰ καλήτερα. Διορίζει λοιπόν ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ὅσοι εὐρήκαν τοιαῦτα πράγματα τῶν ἀδελφῶν τους ἀφεθέντα ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους εἰς τὸν κάμπον, ἢ μέσα εἰς τὰ ἔδικά των ὀσπήτια, εἰ μὲν τὰ κρατήσουν καὶ ἔπειτα φανερωθοῦν, νὰ στέκωνται μὲ τοὺς ὑποπίπτοντας, εἰ δὲ αὐτοὶ ἀπὸ λόγου των τὰ φανερώσουν καὶ τὰ δώσουν ὀπίσω, νὰ στέκουν καὶ νὰ συμπροσεύχωνται μὲ τοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέχρι τέλους προσευχομένους πιστοὺς, ἕως οὗ δηλαδὴ μετάνοιαν ἐπιδείξαντες, τῆς κοινωνίας ἀξιωθῶσιν. Ὅρα καὶ τὸν γ'. τοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

Τοὺς δὲ τὴν ἐντολὴν πληροῦντας, ἐκτὸς αἰσχροκερδείας πάσης πληροῦν δεῖ, μήτε μήνυτρα, ἢ σῶστρα, ἢ εὐρητρα, ἢ ὅ ὄνόματι ταῦτα καλοῦσιν, ἀπαιτοῦντας.

Ἑρμηνεία.

Μετρίως κανονίσας ὁ Ἅγιος ἐν τῷ ἀνωτέρῳ Κανόνι τοὺς ὁμολογοῦντας, ὅτι εὐρήκαν τὸ ξένον πράγμα, τῶρα διὰ τοῦ παρόντος διορίζεται, ὅτι οὐδὲ εὐρετικά πρέπει νὰ ζητοῦν αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς οἰκοκυρίους τῶν πραγμάτων, οὔτε τὰ καλούμενα συγχαρήκια, διατὶ τάχα τοὺς τὰ ἐμήνυσαν, οὔτε ἄλλα τοιαῦτα συνήθη παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐπιστρέφουν χωρὶς κἀνένα τοιοῦτον αἰσχρὸν καὶ ἀτιμον κέρδος. Αἰσχρὸν γὰρ κέρδος εἶναι τῇ ἀληθείᾳ τὸ νὰ ζητῆ τινὰς ἀπὸ ἐκείνου ὅπου ἔχασε τὰ πράγματά του ἐν καιρῷ περιστάσεως, καὶ νὰ μὴ ἐπιστρέφῃ ταῦτα εἰς αὐτὸν ἀμισθί. Ὅθεν καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι, διορίζοντες νὰ λαμβάνουν εὐρετικά ἀπὸ τοὺς οἰκοκυρίους οἱ εὐρόντες τὰ πράγματά των, δὲν πρέπει νὰ εἰσακούωνται κατὰ τρῦτον τὸ μέρος, ὡς ἐναντιούμενοι τῷ παρόντι Κανόνι. Καὶ ὄρα τὰ ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου προλεγόμενα περὶ τῶν Κανόνων.

ΚΑΝΩΝ ΙΒ'.

Ἡ πρόσκλαυσις ἔξω τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου ἐστίν, ἐνθα ἐστῶτα τὸν ἀμαρτάνοντα, χρῆ τῶν εἰσιόντων δεῖσθαι πιστῶν ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχεσθαι. Ἡ ἀκρόασις ἐνδοθι τῆς πύλης ἐν τῷ νάρθηκι, ἐνθα ἐστᾶναι χρῆ τὸν ἡμαρτηκότα, ἕως τῶν κατηχουμένων καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεσθαι. « Ἀκούων γὰρ, φησὶ, τῶν Γραφῶν καὶ τῆς διδασκαλίας, ἐκβαλλέσθω καὶ μὴ ἀξιούσθω προσευχῆς ». Ἡ δὲ ὑπόπτωσις, ἵνα ἔσωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ ἰστάμενος, μετὰ τῶν κατηχουμένων ἐξέρχηται ἢ σύστασις, ἵνα συνίσταται τοῖς πιστοῖς, καὶ μὴ ἐξέρχηται μετὰ τῶν κατηχουμένων τελευταῖον, ἢ μέθεξις τῶν ἁγιασμάτων.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν δὲν περιέχει ἄλλο τι, εἰμὴ τοὺς τέσσαρας τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐστέκοντο οἱ μετανοοῦντες. Σημείωσαι δὲ ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ ὁ Κανὼν οὗτος νὰ μὴ φαίνεται νὰ ἦναι γνήσιος, καὶ διατὶ τὸ ρητὸν ὅπου ἐδῶ ἀναφέρεται εἶναι παρμένον αὐτολεξεί ἀπὸ τὸν ο.ε. τοῦ ὑστέρου κατὰ τοὺς χρόνους μεγάλου Πατρὸς Βασιλείου, καὶ διατὶ ὁ τῶν ἐξηγητῶν ἔγκριτος Ζωναράς οὐδεμίαν ἐρμηνείαν, ἢ ὄλιγας μνείαν αὐτοῦ ποιεῖται, καὶ διατὶ ἐν τισὶ χειρογράφοις ἐπιγράφεται σχόλιον συμβουλή δμως τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ σοφοῦ μου κυρίου Δωροθέου προσετέθη καὶ οὗτος ὡς Κανὼν, καθὼς εὐρηται ἐν ταῖς Πανδέκταις καὶ ἐν ἄλλοις. Καὶ ὄρα περὶ τῶν τόπων τούτων εἰς τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ ἐν τῷ τέλει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ὁ ἐν ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν Πέτρος ἔζη ἐν ἔτει 296 (1). Τὸν δὲ Θεωνᾶν διαδεξάμενος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἐγένετο, δέκατος ἑβδόμος ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀλεξανδρείας εὐρισκόμενος. Ἐπεὶ δὲ ὁ Μελίτιος, ὁ τῆς ἐν Θηβαΐδι Λυκοπόλεως Ἐπίσκοπος, ἠλέγχθη ὅτι ἐμέτεχεν ἀπὸ πολλὰς αἰρετικὰς παρανομίας, ἐκάθηρε τοῦτον ὁ Ἅγιος (2), καὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτὸν οὐκ ἐδέχετο (3). Οὗτος καὶ τὸν Ἄρειον, φαινόμενον περὶ τὸ τῆς πίστεως δόγμα σπουδαῖον, ἐχειροτόνησε Διάκονον. Ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ

(1) Ὅρα ἐν τῷ Ὁρολογίῳ Νοεμβρίου κδ'.

(2) Ἀθανάσιος ἐν τῇ β'. ἀπολογία.

(3) Σωζόμενος βιβλ. α. Κεφ. 44. Ὅρα ὅτι καὶ ὁ Ἅγιος οὐ-

τος Πέτρος συμφώνως μὲ τοὺς Ἀποστολικούς Κανόνας, τὸν μζ'. καὶ ξη', καὶ μὲ τὸν ἅγιον Κυπριανόν, καὶ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἐπισκόπους, τὸ βάπτισμα τοῦ αἰρετικοῦ Μελιτίου οὐκ ἐδέξατο.

ταῦτα εἶδεν αὐτὸν ὑπερητιζόμενον τὸν ἀποκηρυχθέντα Μελίτιον καὶ συμφωνοῦντα εἰς τὰς μισθὰς αὐτοῦ δόξας, ἐκάθηρεν αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆν Ἐκκλησίαν ἐξέβαλε (1). Καλῶς οὖν καὶ θεακρῶς ἐπὶ νομῆς ζωηφόρους ποιμένας τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, τέλει μαρτυρικῶς τὸν βίον αὐτοῦ κατέκλεισεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (2), καταλιπὼν διάδοχον τὸν Ἀχιλλᾶν, φωνῆς οὐρανόθεν ἀκουσθείσης, ὅτε ἀπετμήθη ἡ πανίερος αὐτοῦ κεφαλὴ, ἣτις ταῦτα ἔλεγε· «Πέτρος ἀρχὴ Ἀποστόλων, καὶ Πέτρος τέλος Μαρτύρων». Μετὰ γὰρ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔπαυσεν ὁ κατὰ χριστιανῶν διωγμὸς τῶν τυράννων, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ἰσαπόστολος μέγας Κωνσταντῖνος (3). Ἐν δὲ τῷ 304 ἔτει (4) τοὺς παρόντας Κανόνας συνέγραψε περὶ τῶν διαφόρων ἀρνηθέντων ἐν τῷ διωγμῷ, ἀναγκαίους ὄντας εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας εὐταξίαν καὶ κατάστασιν, οἵτινες ἐπικυροῦνται ἀορίστως μὲν ἀπὸ τῶν α'. τῆς δ'. καὶ α'. τῆς ζ'. ὠρισμένως δὲ ἀπὸ τῶν β'. τῆς Οἰκουμένης ε'. καὶ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως ταύτης Οἰκουμένην τρόπον τινὰ ἀναλαμβάνουσι δύναμιν. Εὕρισκονται δὲ ἐν τῷ 6'. τόμ. τῶν Πανδέκτων, καὶ ἐν τῷ α'. τόμ. τῶν Συνοδικῶν σελίς 129.

Οἱ ἱε' Κανόνες τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Πέτρου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρος ἐρμηνευόμενοι, εἰς οὓς, παρ' ἑνα, ὁ περὶ μετανοίας αὐτοῦ λόγος διήρηται.

ΚΑΝΩΝ Α'.

Ἐπει τοίνυν τέταρτον ἤδη Πάσχα ἐπικατελήφθη τὸν διωγμὸν, αὐτάρκως ἔχει τοῖς μὲν προσενεχθεῖσι καὶ φυλακισθεῖσι, βασάνους τε ἀνηκέστους ὑπομεμενηκόσι, καὶ ἀφορήτους μάστιγας καὶ πολλὰς ἑτέρας ἀνάγκας δεινὰς, ὕστερον δὲ προδεδομένοις ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τῆς σαρκὸς, εἰ καὶ μὴ ἐξ ἀρχῆς παρεδέχθησαν διὰ τὴν παρακολουθήσασαν μεγίστην πτώσιν· ὅμως διὰ τὸ πολλὰ αὐτοὺς ἠθληκέναι καὶ ἐπὶ πολὺ ἀντιμάχεσθαι (οὐ γὰρ κατὰ προαίρεσιν ἐν τούτῳ ἐληλύθησαν, ἀλλὰ καταπροδοθέντες ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τῆς σαρκὸς, ἐπειδὴ καὶ τὰ σίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐνδείκνυνται ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν, καὶ ἤδη τινὲς τρίτον ἔτος ἔχουσι καταπενθοῦντες), προσεπιτιμηθῆναι αὐτοῖς ἀπὸ τῆς προσελεύσεως, καθ' ὑπόμνησιν, ἄλλας τεσσαράκοντα ἡμέρας· ἃς καὶ περ νηστεύσας ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὸ βαπτισθῆναι, ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, εἰς ἃς καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ περισσὸν διαγυμνασθέντες, ἐντονώτερον τε νήψαντες, γρηγορήσουσιν εἰς προσευχὰς τοῦ λοιποῦ, καταμελετῶντες τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν πειράζοντα αὐτὸν, ἵνα προσκυνήσῃ αὐτῷ· «Ἵπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεὸν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις». [Ματθ. δ'. 10. Λουκ. δ'. 8. Δευτερον. ε'. 13.]

Ἐρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν ὅτι, ἐκεῖνοι ὅπου πρὸ τριῶν χρόνων ἤδη (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ τέταρτον Πάσχα) ἐπροδόθησαν ἀπὸ ἄλλους, καὶ ἐφυλακώθησαν μὲν πρῶτον καὶ βασάνα ἀνιάτρευτα καὶ πληγὰς ἀνυποφόρους καὶ ἄλλα δεινὰ ἔλαβον ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὕστερον δὲ διὰ τὴν ἀσθενεῖαν τῆς σαρκὸς νικηθέντες, ἠρνήθησαν, οὗτοι, ἀγκαλὰ καὶ προσελθόντες τότε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν ἐδέχθησαν, ὅμως διατὶ πολλὰ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ διατὶ ὄχι κατὰ προαίρεσιν ἠρνήθησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθενεῖαν τῆς σαρκὸς, καὶ μάλιστα διατὶ εἰς τὸ διάστημα τῶν ἀπερασμένων τριῶν χρόνων ἐπένοθησαν καὶ ἐμετανόησαν, διὰ τὴν πτώσιν τῆς ἀρνήσεως, οὗτοι, λέγω, κοντὰ εἰς τοὺς τρεῖς χρόνους, πρέπει ἀκόμη νὰ κανονισθοῦν τεσσαράκοντα ἡμέρας, τόσας δηλαδὴ, ὅσας καὶ ὁ Κύριος ἐνήστευσεν ἐπὶ τοῦ ὄρους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἵνα καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς ἡμέρας αὐτὰς περισσότερον γυμνασθῶσι, καὶ προσεκτικώτεροι γενόμενοι, ἀγρυπνήσωσιν εἰς προσευχὰς, μελετῶντες ἐκεῖνο τὸ λόγιον ὅπου εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν διάβολον, ὅταν τοῦ ἔλεγε νὰ προσκυνήσῃ αὐτόν· «Ἵπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ. Ὅτι εἶναι γεγραμμένον, Κύριον τὸν Θεὸν σου θέλεις προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις» (5), καὶ μετὰ ταῦτα νὰ δέχωνται εἰς τὸ νὰ μεταλάβουν. Ὅρα καὶ τὸν δ'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ.

ΚΑΝΩΝ Β'.

Τοῖς δὲ μετὰ τὸ φυλακισθῆναι μόνον, καὶ ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὡς ἂν ἐν παλιόρ-

(1) Θεοδώρητος βιβλ. α'. Κεφ. β'. καὶ Σωζόμενος αὐτόθι.

(2) Σωκράτης βιβλ. α'. Κεφ. ε'.

(3) Ὁ Μεταφραστὴς εἰς τὸν βίον αὐτοῦ.

(4) Σπυρίδων ὁ Μήλιος ἐν τῷ πίνακι τοῦ β'. τόμου τῶν συνοδικῶν.

(5) Ἀρμοδιώτατον ρητὸν προτάζει ὁ Ἅγιος τοῦ τοιοῦτου νὰ μελετῶσιν· ἐπειδὴ γὰρ αὐτοὶ ἀρνηθέντες τὸν Θεὸν, προσκύνησαν τῷ διαβόλῳ, τώρα μὲ τὴν μελέτην τῆς προσκυνήσεως μὲν τοῦ Θεοῦ, ἀποστροφῆς δὲ τοῦ διαβόλου, τὴν πρώτην ἀρνήσιν θεραπεύουσι καὶ προσκύνησιν.

κία, θλίψεις τε καὶ δυσωδίας, ὕστερον δὲ χωρὶς πολέμου βασάνων γενομένοις αἰχμαλώτοις, κατὰ πολλὴν πτωχείαν δυνάμεως, ἐπαρκέσει ἑνιαυτὸς πρὸς τῷ ἑτέρῳ χρόνῳ, ἐπεὶ ὅλως καὶ αὐτοὶ ἐπιδεδώκασιν ἑαυτοὺς ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ θλιβῆναι, εἰ καὶ ἀπήλαυσαν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τῆς παρὰ τῶν ἀδελφῶν πολλῆς ἀναπαύσεως, ἅπερ πολλαπλασίονα ἀποδώσουσι, ποθοῦντες λυτρωθῆναι ἀπὸ τῆς πικροτάτης αἰχμαλωσίας τοῦ διαβόλου, μεμνημένοι μάλιστα τοῦ λέγοντος· «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ ἔνεκεν ἔχρισέ με. Εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστείλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἑνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν, καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως.» [Ἡσ. ζα' 1. Λουκ. δ'. 18.]

Ἑρμηνεία.

Ἐκεῖνοι δὲ ὅπου μόνον ἐφυλακώθησαν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ πρότερον, καὶ τὰς ἐν φυλακῇ κακοπαθείας καὶ βρώμας ὑπέμειναν, ὕστερον δὲ χωρὶς καμμίαν βίαν βασάνων ἠρνήθησαν διὰ τὴν μεγάλην πτωχείαν τῆς δυνάμεώς των, ἥτοι διὰ τὴν ὀλιγοψυχίαν καὶ τὴν τύφλωσιν τοῦ νοῦς των, οὗτοι (διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν), ὅτι κοντὰ εἰς τοὺς τρεῖς χρόνους ὅπου μετανοοῦντες διεπέρασαν, νὰ κανονίζωνται ἀκόμη ἕνα χρόνον, καὶ ὄχι περισσότερον, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ὅπωςδὴποτε ἔδωκαν τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς θλίψιν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἔλαβον ἀνάπαυσιν καὶ παράκλησιν εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τοῦς ἄλλους ἀδελφούς· (ὡς φαίνεται γὰρ οἱ μὴ κρατηθέντες ἀπὸ τοῦς διώκτας Χριστιανοὶ ἔδιδον τὰ πρὸς τὴν χρείαν εἰς τοὺς ἐν φυλακῇ κρατούμενους, καὶ ἀνέπαυον αὐτούς.) τῆς ὁποίας ἀναπαύσεως τὸν μισθὸν θέλουν ἀποδώσουν πολλαπλασίον εἰς αὐτούς, ἐὰν πολλαπλασίως θλίψαντες τὸν ἑαυτὸν τοὺς λυτρωθῶσιν ἀπὸ τὴν πικρὰν σκλαβίαν τοῦ διαβόλου, τὴν ὁποίαν ἔπαθον διὰ τῆς ἀρνήσεως, ἐνθυμούμενοι τὸ ρητὸν τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, τὸ εἰρημένον, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Κυρίου· Πνεῦμα Κυρίου εἶναι εἰς ἐμέ, τὸ ὅποσον μὲ ἔχρισε, καὶ μὲ ἔστειλε νὰ δώσω κατὰ μνηύματα εἰς τοὺς πτωχοὺς, νὰ κηρύξω λύτρωσιν εἰς τοὺς σκλαβωμένους, ὁμμάτωσιν εἰς τοὺς τυφλοὺς, νὰ στείλω ἐλευθέρους τοὺς κακοπαθημένους, καὶ νὰ διαλαλήσω πῶς ἦλθε χρόνος δεκτὸς εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡμέρα λυτρώσεως (1). Ὅρα καὶ τὸν δ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα.

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Τοῖς δὲ μὴδ' ὅλως μὴδὲν τι τοιοῦτον πεπονθόσι, μὴδὲ ἐνδειξαμένοις καρπὸν πίστεως, ἀλλ' αὐτομολήσασι πρὸς τὴν κακίαν, προδεδομένοις ὑπὸ δειλίας καὶ φόβου, νῦν δὲ εἰς μετάνοιαν ἐρχομένοις, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ ἀρμόζον τὴν τῆς ἀκάρπου συκῆς παραβολὴν παραθέσθαι, ὡς ὁ Κύριος λέγει· «Συκῆν εἶχε τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθε ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν, ἰδοὺ τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὔρισκω· ἔκκοψον αὐτήν, ἵνα τι καὶ τὴν γῆν καταργῇ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τὸ ἔτος τοῦτο, ἕως οὗ σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κοπρίαν, καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μὴ γε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.» [Λουκ. ιγ'. 6.]. Ἦν πρὸ ὀφθαλμῶν λαβόντες, ἐνδειξάμενοί τε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας ἐν τῷ διαστήματι τοῦ τοσούτου χρόνου, μᾶλλον ὠφεληθήσονται.

Ἑρμηνεία.

Ἐκεῖνοι δὲ, ὅπου χωρὶς νὰ πάθουν κανένα δεινὸν ἀπὸ τὰ προειρημένα, ἀλλὰ θεληματικῶς ἀπὸ λόγου των ἐπήγαγον καὶ ἠρνήθησαν διὰ φόβον μόνον καὶ δειλίαν καὶ τῶρα μετανοοῦν, διὰ τοῦτο οὕτω διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι πρέπει νὰ ἔχουν ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νοῦς των τὴν συκῆν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐρχόμενος ὁ οἰκοκύριος αὐτῆς τρεῖς χρόνους, καὶ μὴ εὔρισκωντας καρπὸν, ἐζήτει νὰ κόψῃ ἀπὸ τὴν ρίζαν αὐτήν, ἵνα μὴ καὶ τὸν τόπον κάμνη μάταιον καὶ ἀργόν. Ὁ δὲ ἀμπελουργὸς παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὴν ἀφήσῃ ἀκόμη καὶ τὸν τέταρτον χρόνον, καὶ ἂν δὲν κάμῃ καρπὸν, τότε νὰ τὴν κόψῃ. Ταύτην, λέγω, τὴν παραβολὴν τοῦ Κυρίου καὶ οἱ ἀπ' ἑαυτῶν ἀρνηθέντες, μελετῶντες καὶ καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας δεῖξαντες εἰς τέσσαρας χρόνους, θέλουν ἐκ τούτου ὠφεληθοῦν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ια'. τῆς α'.

ΚΑΝΩΝ Δ'.

Τοῖς δὲ παντάπασιν ἀπεγνωσμένοις καὶ ἀμετανοήτοις, δέρμα τε Αἰθίοπος ἀμετάβλητον κεκτημένοις καὶ ποικίλματα παρδάλεως, λεχθήσεται τὸ τῆς ἑτέρας συκῆς· «Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Δι' ὃ καὶ παραχρῆμα ξηραίνεται.» [Ματθ. κα'. 19. Μάρ. ια'. 13.]. Ἀποπληροῦται γοῦν ἐπ' αὐ-

(1) Ἡ αἰτία ὅπου ἀνέφερε τὸ ρητὸν τοῦτο ὁ Ἅγιος εἶναι ὅπου περιέχει τὸ αὐτὸ ρητὸν, τροπολογικῶς καὶ εἰς αὐτοὺς τὰ διὰ τὸν ἕνα χρόνον ὅπου ἐκανόνισε τοὺς τοιουτοτρόπως ἀρνηθέντας. Ὅθεν καὶ τὴν πτωχείαν, καὶ σκλαβίαν, καὶ τύφλωσιν, προσοικεῖσθε.

τοῖς καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ εἰρημένον «Διεστραμμένον οὐ δυνατὸν ἀποκοσμηθῆναι. Καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι» [Ἐκκλ. α'. 15.]. Εἰ μὴ γὰρ πρότερον τὸ διεστραμμένον διορθωθῆ, ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὸ ἀριθμηθῆναι. Ὅθεν καὶ ἐπὶ τέλους συμβῆσεται αὐτοῖς τὸ λελεγμένον ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου «Καὶ ὄφονται γὰρ, φησί, τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί. Ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσῃ, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάσῃ σαρκί» [Ἡσα. ξς'. 24], ἐπεὶ καὶ ὡς προλέλεκται ὑπ' αὐτοῦ, οἱ δὲ ἄδικοι οὕτω κλυδωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ μὴ δυνήσονται· οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν, εἶπεν ὁ Θεός.

Ἑρμηνεῖα.

Οἱ μὲν προρρηθέντες Κανόνες περὶ ἀρνησιχρίστων ἐρρήθησαν τῶν μετανοούντων, ὁ δὲ παρῶν περὶ ἀρνησιχρίστων διορίζει τῶν μὴ μετανοούντων, οἵτινες, ἀπεγνωσμένοι ὄντες καὶ κακόγνωμοι, ἀμετάβλητον ἔχουσι τὴν μελανιάδα τῆς κακίαν τῶν, ὡσάν δ' Ἀράπης τὸ μαῦρον δέρμα, καὶ ἡ πάρδαλις ταῖς παρδαλάδαίς της. Εἰς τοῦτους λοιπὸν θέλει ρηθῆ ἡ κατάρα, ὅπου εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὴν ἄκαρπον συκῆν· μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ παρευθὺς ἐξηράνθη ἡ συκῆ. Καὶ πληροῦται εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής, τὸ στραβὸν πρᾶγμα δὲν ἐμπορεῖ νὰ στολισθῆ μὲ ἄλλον τινὰ στολισμὸν, ἂν πρῶτον δηλαδὴ δὲν ἰσασθῆ, καὶ τὸ ἐλλειπὲς πρᾶγμα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀριθμηθῆ ὡς τέλειον, χωρὶς δηλαδὴ πρῶτον νὰ ἀναπληρωθῆ. Ὅθεν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς θέλει συμβῆ εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Ἡσαΐας, ὅτι θέλουν ἰδεῖ οἱ ἄνθρωποι τὰ κόκκαλα τῶν ἀνθρώπων, ὅπου παρέβηκαν τὰ λόγια μου καὶ μὲ ἠρνήθησαν, καὶ ὁ σκώληξ αὐτῶν δὲν θέλει παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ τοὺς κατατρώγῃ, καὶ τὸ πῦρ ὅπου τοὺς καίει, δὲν θέλει σβεσθῆ. Θέλει δὲ πληρωθῆ εἰς αὐτοὺς καὶ τὸ ἄλλο ρητὸν, ὅπου πρὸ τῶν ρημάτων τούτων εἶπεν ὁ αὐτὸς Ἡσαΐας· Οἱ ἄδικοι θέλουν φουρτουνασθοῦν, καὶ δὲν θέλουν εἶρε ἀνάπαυσιν· διότι εἰς τοὺς ἀσεβεῖς δὲν εἶναι χαρὰ, λέγει ὁ Θεός.

ΚΑΝΩΝ Ε'.

Τοῖς δὲ καθυποκριναμένοις, κατὰ τὸν ἐπιληπτεισάμενον Δαβὶδ, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ, οὐκ ἔντα ἐπιληπτον, [ά. Βασιλ. κά. 13—15.] καὶ μὴ γυμνῶς ἀπογραψαμένοις τὰ πρὸς ἄρνησιν, ἀλλὰ διαπαιξάσι κατὰ πολλὴν στενοχωρίαν, ὡς ἂν παιδία βουλευτικὰ ἔμφρονα, ἐν παιδίσις ἄφροσι, τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλάς· ἦτοι ὡς διελθόντες βωμοὺς, ἢ ὡς χειρογραφήσαντες, ἢ ὡς ἀνθ' ἑαυτῶν βαλόντες ἐθνικοὺς (εἰ καὶ τισιν αὐτῶν συνεχώρησάν τινες τῶν ὁμολογησάντων, ὡς ἦκουσα, ἐπεὶ μάλιστα κατὰ πολλὴν εὐλάβειαν ἐξέφυγον αὐτόχειρες γενέσθαι τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἀναθυμιάσεως τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων)· ἐπεὶ τοίνυν ἔλαθεν αὐτοὺς ἀνοία τοῦτο πράξαντας, ὅμως ἐξάμηνος αὐτοῖς ἐπιτεθήσεται τῆς ἐν μετανοίᾳ ἐπιστροφῆς. Οὕτω γὰρ μᾶλλον καὶ αὐτοὶ ὠφεληθήσονται καταμελετῶντες τὸ προφητικὸν ρητὸν καὶ λέγοντες· «Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς, καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλής· Ἄγγελος, ὅς περ, ὡς ἴστε, ἐν τῷ ἕκτῳ μηνί τῆς συλλήψεως τοῦ ἐτέρου παιδίου, τοῦ προκηρύξαντος πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφροσιν ἀμαρτιῶν, συνελήφθη καὶ αὐτὸς, κηρύξαι μετάνοιαν». Καὶ γὰρ τῶν ἀμφοτέρων ἀκούομεν ἐν πρώτοις κηρυττόντων οὐ μόνον περὶ μετανοίας, ἀλλὰ καὶ περὶ βασιλείας οὐρανῶν, ἣτις καθὼς μεμαυθήκαμεν, ἐντὸς ἡμῶν ἐστι, τῷ ἐγγύς ἡμῶν εἶναι τὸ ρῆμα «ὁ πιστεύομεν ἐν τῷ στόματι ἑαυτῶν, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτῶν, περὶ ἧς καὶ αὐτοὶ ὑπομνησθέντες μαθήσονται ὁμολογεῖν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς, πιστεύοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτῶν, ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἅτε δὴ ἀκούοντες, ὅτι καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν».

Ἑρμηνεῖα.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου καθὼς ὁ Δαβὶδ φεύγων τὸν Σαοὺλ ὑπεκρίθη ἔμπροσθεν εἰς τὸν Βασιλέα Ἀγχοῦς, ὅτι σεληνιάζεται, διὰ νὰ μὴ θανατωθῆ ἀπὸ αὐτὸν, ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἐκαμώθησαν πῶς ἐπλησίασαν εἰς τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων, ἢ πῶς ἔγραψαν νὰ ἀρνηθοῦν, ἢ ἔβαλον ἀντὶ λόγου τῶν ἐθνικοὺς καὶ ἐθυσίασαν, ὅχι ὅμως καὶ φανερῶς ἔγραψαν νὰ ἀρνηθοῦν τὴν πίστιν, ἀλλὰ ὑπὸ πολλῆς στενοχωρίας βιαζόμενοι μὲ κάποιας μεθόδους ἐπερίπαιξαν τοὺς διώκτας, ὡσάν τὰ γνωστικὰ παιδία ὅπου περιπαίξουν τὰ ἄγνωστα (1)· οὗτοι, λέγω, ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ μερικὸς ἀγίους ὁμολογητὰς ἐσυγχωρήθησαν διὰ τὰς μεθόδους ὅπου ἐμεταχειρίσθησαν νὰ μὴ θυσιάσουν οἱ ἴδιοι μὲ τὰς χεῖράς των εἰς τοὺς δαίμονας, ἐπειδὴ ὅμως ἐν ἀφροσύνῃ τούτο ἔπρα-

(1) Ἀρμοδιώτατα ὁ Ἅγιος ὀνομάζει τοὺς τοιοῦτους παιδία φρόνιμα. Φρόνιμα μὲν, διὰτὶ ἐγέλασαν τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς ἐνόμισαν πῶς ἐθυσίασαν, χωρὶς τῆ ἀληθείας νὰ θυσιάσουν, παι- | διὰ δὲ, διὰτὶ δὲν ἔδειξαν εἰς τὴν πίστιν ἀνδρικὸν καὶ τέλειον φρόνημα, καθὼς ἔπρεπε, μήτε ἐναντιώθησαν γενναίως κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν.

ξαν, καὶ ἐνομίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ὅτι κατὰ τὸ φαινόμενον ἐθυσίασαν, καὶ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἐθυσίασαν, πρέπει ἐξ μηνῶν νὰ κανονίζωνται καὶ νὰ μετανοοῦν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς ἐξ μηνῶν τὴν μετάνοιαν αὐτῶν ἐδιώρισε, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἀναφέρει προσφυστικὰ τὰ ἐξῆς ρητὰ καὶ λέγει, ὅτι οἱ μετανοοῦντες αὐτοὶ εἰς τοὺς ἐξ μηνῶν πρέπει νὰ ἐνθυμοῦνται τὸν Χριστὸν, ὅστις εἰς τὸν ἕκτον μῆνα τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰωάννου, τοῦ κηρύξαντος μετάνοιαν, ἐσυλλήφθη κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐκήρυξέ καὶ αὐτὸς παρομοίως τὴν μετάνοιαν. Συμφώνως γὰρ ὁ Πράδρομος καὶ ὁ Χριστὸς ἐκήρυξαν λέγοντες· «Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.» Ἐρμηνεύει δὲ ὁ Ἅγιος, ὅτι διὰ τοῦτο ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι μέσα μας, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος, καθ' ὅτι, τὸ ρῆμα ὅπου πιστεύομεν, ὡς λέγει ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Παῦλος, εἶναι κοντὰ καὶ εἰς τὸ στόμα καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας. Ὅθεν ἀκολουθῶς κατὰ τὸ ρητὸν τοῦτο καὶ αὐτοὶ ὅπου ἐπίστευον μὲν μὲ τὴν καρδίαν τὸν Χριστὸν, δὲν ὠμολόγησαν δὲ μὲ τὸ στόμα αὐτῶν, πρέπει νὰ μάθουν, ὅτι καὶ μὲ τὴν καρδίαν πρέπει νὰ πιστεύουν, καὶ μὲ τὸ στόμα πρέπει νὰ ὁμολογοῦν, ὅτι εἶναι Κύριος καὶ Θεὸς ὁ Ἰησοῦς, ἀκούοντες τοῦ Παύλου νὰ λέγῃ· «Καρδιά μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν»

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Τοὺς δὲ δούλους Χριστιανούς, ἀνθ' ἑαυτῶν ὑποβεβληκόσιν, οἱ μὲν δούλοι, ὡς ἂν ὑποχείριοι ὄντες, καὶ τρόπον τινὰ καὶ αὐτοὶ φυλακισθέντες ὑπὸ τῶν δεσποτῶν, καταπειληθέντες τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ διὰ τὸν φόβον αὐτῶν εἰς τοῦτο ἐληλυθότες καὶ ὀλισθήσαντες, ἐν ἐνιαυτῷ τὰ τῆς μετανοίας ἔργα δείξουσιν, μανθάνοντες τοῦ λοιποῦ ὡς δούλοι Χριστοῦ ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ φοβεῖσθαι αὐτὸν, ἀκούοντες μάλιστα, ὅτι ἕκαστος, εἴν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ Κυρίου, εἴτε δούλος, εἴτε ἐλεύθερός ἐστιν [Ἐφεσ. γ'. 8.].

Ἐρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζει, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ δούλοι, οἱ ὅποιοι φοβερισθέντες καὶ φυλακισθέντες, ἀπὸ τοὺς αὐθέντας αὐτῶν, ἀντὶ διὰ αὐτοὺς ἐθυσίασαν βιασθέντες, οὗτοι ἕνα χρόνον νὰ κανονίζωνται, διὰ νὰ μάθουν ὅτι, πιστοὶ ὄντες, δούλοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀκολουθῶς πρέπει νὰ κάμνουν τὰ θελήματά του, καὶ νὰ φοβοῦνται αὐτὸν καὶ ὄχι τοὺς ἀνθρώπους, ἀκούοντες μάλιστα τὸν Παῦλον ὅπου λέγει, πῶς, ὅτι καλὸν ποιήσῃ τινὰς, εἴτε δούλος εἶναι, εἴτε ἐλεύθερος, ἐξίσου θέλει τὸ λάβει παρὰ Κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως.

ΚΑΝΩΝ Δ'.

Οἱ δὲ ἐλεύθεροι ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐξετασθήσονται ἐν μετανοίᾳ, καὶ ὡς ὑποκρινάμενοι καὶ ὡς καταναγκάσαντες τοὺς ὁμοδούλους θῆσαι ἅτε δὴ παρακούσαντες τοῦ Ἀποστόλου τὰ αὐτὰ θέλοντος ποιεῖν τοὺς δεσπότης τοῖς δούλοις, ἀνιέντας τὴν ἀπειλήν, «Εἰδότας, φησὶν, ὅτι καὶ ἡμῶν καὶ αὐτῶν (1) ὁ Κύριος ἐν οὐρανοῖς ἐστὶ, καὶ προσωποληψία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν» [Ἐφεσ. γ'. 9.]. Εἰ δὲ ἕνα Κύριον ἔχομεν οἱ πάντες ἀπροσωπόληπτον, ἐπεὶ καὶ «πάντα καὶ ἐν πᾶσιν ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἐν τε Βαρβάρους καὶ Σκύθαις, δούλοις καὶ ἐλευθέροις» [Κολασ. γ'. 11.], σκοπεῖν ὀφείλουσιν ὁ κατειργάσαντο, θελήσαντες τὴν ψυχὴν ἑαυτῶν σῶσαι, οἱ τοὺς συνδούλους ἐλκύσαντες ἐπὶ εἰδωλολατρείαν, δυναμένους καὶ αὐτοὺς ἐκφυγεῖν, εἰ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα [Κολασ. δ'. 1.] ἦσαν αὐτοῖς παρασχόντες, ὡς πάλιν ὁ Ἀπόστολος λέγει.

Ἐρμηνεία.

Ὁ μὲν προλαβὼν Κανὼν τοὺς θυσιάσαντας δούλους ἀντὶ τῶν αὐθεντῶν αὐτῶν ἐκανόνισεν, ὁ δὲ παρῶν εἰς τρεῖς χρόνους κανονίζει τοὺς τῶν τοιοῦτων δούλων αὐθέντας· (οὗτοι γὰρ εἰσὶν οἱ ἐνταῦθα λεγόμενοι ἐλεύθεροι) ἕνα μὲν, διατὶ ὑπεκρίθησαν καὶ ἐφάνησαν εἰς τοὺς ἀπίστους ὅτι ἐθυσίασαν, καὶ ἄλλο δὲ, διατὶ ἀνάγκασαν τοὺς κατὰ Χριστὸν ὁμοδούλους δούλους αὐτῶν νὰ θυσιάσουν, παρακούσαντες τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὅπου λέγει εἰς τοὺς αὐθέντας, νὰ καταπραΰνουν εἰς τοὺς δούλους αὐτῶν τὴν ἀπειλήν καὶ τὸν θυμὸν, ὡσὰν ὅπου καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ δούλοι ὁμοῦ ἕνα αὐθέντην καὶ Κύριον ἔχουσιν ἀπροσωπόληπτον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐν τῷ Χριστῷ διαφορὰ καμμία δὲν εἶναι Βαρβάρου καὶ Σκύθου, ἢ δούλου καὶ ἐλευθέρου· καὶ διατὶ αὐτοὶ μὲν ἐσπούδασαν νὰ λυτρώσων τὴν ψυχὴν των, τοὺς δὲ ἐν Χριστῷ συνδούλους των ἐβίασαν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, εἰς καιρὸν ὅπου ἦτο δυνατὸν νὰ φύγουν καὶ νὰ λυτρωθοῦν καὶ αὐτοὶ, ἂν ἐδίδαν οἱ αὐθένται των τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα εἰς αὐτοὺς, ὡς πάλιν ὁ Ἀπόστολος λέγει.

ΚΑΝΩΝ Ε'.

Τοῖς δὲ προδεδομένοις καὶ ἐκπεπτωκόσι, τοῖς τε ἑαυτοῖς προσεληλυθόσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ὁμολο-

(1) Ἐν ἄλλοις, καὶ ἡμῶν αὐτῶν.

Ε. Δ. της Κ. τ. π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

γοῦσιν εἶναι Χριστιανοῖς, ἐμβεβλημένοις τε ἐν τῇ φυλακῇ μετὰ βασάνων, εὐλογόν ἐστιν ἐν ἀγαλλιάσει καρδίας συνεπισχύειν καὶ κοινωνεῖν ἐν πᾶσιν, ἐν τε ταῖς προσευχαῖς, καὶ τῇ μεταλήψει τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Λόγου, ἵνα ἐντονώτερον ἀγωνισάμενοι καταξιώθωσι καὶ αὐτοὶ τοῦ βραβείου τῆς ἄνω κλήσεως. [Φιλιπ. γ'. 14.] «Καὶ γὰρ ἐπτάκις, φησί, πεσεῖται ὁ δίκαιος, καὶ ἀναστήσεται.» [Παρ. κδ'. 16.] ὅπερ, εἰ καὶ πάντες οἱ ἐκπεπτωκότες πεποιήκεσαν, τελειοτάτην καὶ ὀλοκάρδιον μετάνοιαν ἐνεδείξαντο.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α.

Ἐκεῖνοι δὲ ὅπου προδοθέντες εἰς τοὺς τυράννους ἀπὸ ἄλλους τινὰς, καὶ βασανισθέντες ἠρνήθησαν μὴ ὑποφέροντες, ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἀφ' ἑαυτοῦ των ἐπήγαν εἰς τὸ μαρτύριον, ἔπειτα μὴ ὑποφέροντες, ἠρνήθησαν, οὗτοι, λέγω, ἐὰν πάλιν δευτέρον ἐπήγαν καὶ ὁμολόγησαν τὴν πίστιν, καὶ εἰς φαλακὴν ἐβάλλθησαν καὶ ἐβασανίσθησαν, διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι εἶναι δίκαιον μὲ χαρὰν τῆς καρδίας νὰ δέχωνται, καὶ νὰ συγκοινωνοῦν εἰς τὰς προσευχὰς μὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς, καὶ νὰ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα Μυστήρια, καὶ νὰ πρᾶξινοῦνται διὰ λόγου εἰς τὸ μαρτύριον, ἵνα ἀνδρείοτεροι γενόμενοι, ἀξιώθωσιν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἴνα δὲ μὴ νομίζονται ὡς ἄδεκτοι, διατὶ προλαβόντως ἠρνήθησαν, ἐπιφέρει μαρτυρίαν ὁ Ἅγιος ἀπὸ τῆς Γραφῆς, τὴν λέγουσαν, ὅτι ἐπτάκις, ἤτοι πολλάκις θέλει πέσει ὁ δίκαιος, καὶ πάλιν θέλει σηκωθῆ, τὸ ὅποιον τοῦτο σήκωμα, ἀν ὅλοι οἱ ἀρνησῆχριστοὶ ἤθελαν κάμουν, ἤτοι ἀν ἤθελαν ἀναπαλαίσουν τὴν πτώσιν, καὶ ὁμολογήσουσιν πάλιν τὸν Κύριον ἐνώπιον τῶν τυράννων, τότε ἤθελαν δείξει μὲ τοῦτο τελειοτάτην καὶ ὀλοκάρδιον μετάνοιαν (1).

ΚΑΝΩΝ Θ'.

Καὶ τοῖς ὡς ἀν ἐξ ὕπνου ἑαυτοῖς παραπηδῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὠδίνοντα καὶ μέλλοντα ἐλκῦσαι, ἑαυτοῖς δὲ πειρασμὸν ἐπισπασαμένοις θαλαττομαχίας καὶ πολλῆς κυματώσεως, μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς προσεκκαίουσιν ἀνθρακα ἀμαρτωλῶν, καὶ αὐτοῖς κοινωνητέον, ἅτε δὴ ἐν ὀνόματι Χριστοῦ παρερχομένοις εἰς τοῦτο, εἰ καὶ μὴ προσέχουσιν αὐτοῦ τοῖς λόγοις διδάσκοντος· «Προτεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμὸν». [Ματθ. κς'. 41.] Καὶ πάλιν ἐν εὐχῇ λέγειν τῷ Πατρὶ· «Καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ» [Λουκ. ιά. 4.] Ἴσως δὲ ἀγνοοῦσι τὰς πολλάκις γινομένας ἀναχωρήσεις τοῦ οικείου Δεσπότου καὶ Διδασκάλου ἡμῶν ἀπὸ τῶν θελώντων ἐπιβουλεύειν, καὶ ὅτι ἔσθ' ὅτε οὔτε παρρησία περιεπάτει δι' αὐτοὺς, καὶ ὅτι, καὶ ὅτε καιρὸς τοῦ πάθους αὐτοῦ προσήγγισεν, οὐχ ἑαυτὸν παρέδωκεν, ἀλλ' ἐξεδέξατο ἕως ἡλθον ἐπ' αὐτὸν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων. Λέγει οὖν πρὸς αὐτούς· «Ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;» [Μάρκ. ιδ'. 48]. Οἱ καὶ παρέδωκαν αὐτὸν, φησί, Πιλάτω. Καθ' ὁμοιότητα γοῦν αὐτοῦ, καὶ οἱ κατὰ σκοπὸν αὐτοῦ βαίνοντες πεπόνθασιν, μεμνημένοι τῶν θείων αὐτοῦ λόγων, δι' ὧν ἐπιστηρίζων ἡμᾶς περὶ τῶν διωγμῶν λέγει· «Προσέχετε ἑαυτοῖς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς.» [Λουκ. κἀ. 12.] Παραδώσουσι δὲ, εἶπεν, ἀλλ' οὐχὶ ἑαυτοὺς παραδώσετε. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε διὰ τὸ ὄνομά μου, ἀλλ' οὐχὶ ἑαυτοὺς ἄξετε, ἐπεὶ καὶ μεταπηδᾶν ὑμᾶς βούλεται ἀπὸ τόπον εἰς τόπον διωκομένους, διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὡς πάλιν ἀκούομεν αὐτοῦ λέγοντος· «Καὶ ὅτε διώκουσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν.» [Ματθ. ι. 23.] οὐ γὰρ θέλει αὐτομολεῖν ἡμᾶς πρὸς τοὺς τοῦ διαβόλου ὑπασπιστάς καὶ δορυφόρους, ὅπως μὴ καὶ πλειόνων θανάτων αἰτίοι αὐτοῖς γενώμεθα, ὡς ἀν καταναγκάζοντες αὐτοὺς μᾶλλον κατατραχύνεσθαι καὶ τελειουργεῖν τὰ θανατηφόρα ἔργα, ἀλλ' ἐκδέχεσθαι καὶ προσέχειν ἑαυτοῖς. Πρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμὸν. [Ματθ. ις'. 41.] Οὕτω Στέφανος πρῶτος κατ' ἶχνος αὐτοῦ μαρτύριον ἀναδεξάμενος ἐν Ἱεροσολύμοις, συναρπασθεὶς ὑπὸ τῶν παρανόμων, καὶ ἀχθεὶς ἐν τῷ συνεδρίῳ λιθοβολούμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐδοξάσθη, παρακαλῶν καὶ λέγων· «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην.» [Πράξ. ζ'. 60.] Οὕτως Ἰάκωβος δευτέρος συλληφθεὶς ὑπὸ Ἡρώδου, μαχαίρα τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. [Πράξ. ιβ'. 4.] Οὕτως ὁ πρόκριτος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος, πολλάκις συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς καὶ ἀτιμασθεὶς, ὕστερον ἐν Ρώμῃ ἐσταυρώθη. Καὶ ὁ περιβόητος Παῦλος πολλάκις παραδοθεὶς καὶ ἕως θανάτου κινδυνεύσας, πολλά τε ἀθλήσας, καὶ καυχητάμενος ἐν πολλοῖς διωγμοῖς καὶ ὀλίψεσιν, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει καὶ αὐτὸς μαχαίρα τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη, ὅς ἐν οἷς ἐκαυχῆσατο, κατέληξε· καὶ ὅτι ἐν Δαμασκῷ σπύ-

(1) Ὅρα ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἄλλοι Κανόνες κανονίζουσι τοὺς ἀρνησῆχριστοὺς δι' ἐπιτιμίων ἄλλων καὶ ἱκανοποιήσεως, οὗτος ἡμᾶς, ὁ Ἅγιος λέγει, ὅτι ἡ ὀλοκάρδιος καὶ τελειοτάτη μετάνοια τῶν τοιούτων εἶναι, νὰ ὑπάγουν δευτέρον νὰ ὁμολογήσουσιν τὸν Χριστὸν ἐνώπιον τῶν τυράννων, ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων τὸν ἠρνήθησαν πρότερον.

ρίδι έχαλάσθη διὰ τοῦ τείχους νυκτός, καὶ ἐξέφυγε τὰς χεῖρας τοῦ ζητοῦντος αὐτὸν πιάσαι. Τὸ γὰρ προκείμενον ἦν αὐτοῖς ἐν πρώτοις, εὐαγγελίζεσθαι καὶ διδάσκειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐνοῖς ἐπιστηρίζοντες τοὺς ἀδελφοὺς ἐμμένειν ἐν τῇ πίστει, καὶ τοῦτο ἔλεγον· «Ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» Ἐζήτουν γὰρ οὐ τὸ ἑαυτῶν συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι, καὶ ἦν πολλὰ λέγειν αὐτοῖς εἰς ταῦτα πρὸς τὸ κατὰ λόγον πράσσειν, εἰμὴ, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς διηγουμένους ὁ χρόνος», [β'. Κορινθ. ια'. 32. Πράξ. ιδ'. 22. α'. Κορινθ. ι. 33. Ἑβρ. ια'. 32].

Ἑ ρ μ η ν ε ἶ α.

Ἐκεῖνοι ὁποῦ σκληρωθῶν ἀπὸ τῶν ὕπνου, καὶ μάλιστα ἀπὸ ὀλίγου ὕπνου, δὲν ἔχουσι στερεὸν τὸν λογισμόν αὐτῶν, ἀλλὰ τεταραγμένον καὶ ἀκατάστατον. Μὲ τούτους λοιπὸν παρωμοίασεν ὁ Ἅγιος ἐκείνους ὁποῦ παραπηδῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου, ἥτοι ἐκείνους ὁποῦ δὲν πηγαίνουν εὐτάκτως, ἀλλὰ θρασέως καὶ ἀπερισκέπτως ρίπτουσι τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς αὐτὸν, οὐχὶ φανερὸν ὄντα, ἀλλὰ μελετώμενον ἀπὸ τοὺς διώκτας, οὐδὲ παρόντα καὶ ἐνεργούμενον ἤδη, ἀλλὰ ἀργοποροῦντα εἰς τὸ νὰ τραβίξῃ τοὺς ἀγωνιζομένους Χριστιανούς, καὶ τραβίζουσιν εἰς μὲν τὸν ἑαυτὸν τοὺς πειρασμὸν, ἀνάπτουσι δὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Χριστιανούς περισσότερον τὰς τιμωρίας τῶν διωκτῶν μὲ τὸ ἀτακτον αὐτῶν κίνημα. Πλὴν ἂν καὶ ἄξιοι κατηγορίας οὗτοι ἦναι, μ' ὄλον τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ πηδοῦν ἔτσι εἰς τὸ μαρτύριον, προστάζει ὁ Ἅγιος διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος νὰ συγκοινωνοῦν μὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴ ἀκολουθοῦσι τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ μὲ τὸν λόγον ἐδίδασκε, ποτὲ μὲν, ὅτι νὰ προσευχόμεθα διὰ νὰ μὴ ἐμβωμεν εἰς πειρασμὸν, ποτὲ δὲ ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητὰς του καὶ Ἀποστόλους, ὅτι ἔχουν νὰ τοὺς παραδώσουν ἄλλοι εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ συνέδρια, ὅχι νὰ παραδώσουν αὐτοὶ τὸν ἑαυτὸν τοὺς. Καὶ πάλιν τοὺς ἔλεγεν, ὅταν τοὺς διώκωσιν οἱ τύραννοι ἀπὸ μίαν πόλιν, νὰ φεύγουν καὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν ἄλλην, καὶ νὰ μὴ πηγαίνουν εἰς αὐτοὺς αὐτοὶ ἀπὸ λόγου των, διὰ νὰ μὴ τοὺς σκληρύνουσι περισσότερον, καὶ γίνωνται αἴτιοι νὰ θανατώνουν περισσοτέρους Χριστιανούς. Ὅχι μόνον δὲ μὲ τὸν λόγον ἐδίδασκε ταῦτα ὁ Κύριος, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ἔργον τὸν λόγον ἐβεβαίωσε. Καὶ πρὸ τοῦ πάθους γὰρ ἀνεχώρει πολλάκις ἀπὸ τὸν θυμὸν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐκρύβετο ἀπὸ αὐτούς. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ πάθους δὲν παρέδωκεν αὐτὸς τὸν ἑαυτὸν του εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλ' ἐκαρτέρησεν αὐτούς ἕως ὁποῦ ἤλθον εἰς τὸν κῆπον καὶ τὸν ἐπίασαν, καὶ εἰς τὸν Πιλάτον παρέδωκεν, ὡς διηγοῦνται τὰ θεῖα εὐαγγέλια. Ὅθεν καὶ οἱ τοῦ Κυρίου μιμηταὶ Ἀπόστολοι ἀκολουθοῦντες καὶ εἰς τὰ ἀνωτέρω λόγια τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τὸ διὰ τῶν ἔργων παράδειγμά του, ἔτσι παρωμοίως ἔκαμαν. Ἐτσι ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος δὲν ἐπῆγεν, ἀλλ' ἐτραβίχθη εἰς τὸ συνέδριον ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ λιθοβοληθεὶς ἐμαρτύρησεν. Οὕτω ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννου ἐπιάσθη ἀπὸ τὸν Ἡρώδη καὶ ἀπεκεφαλίσθη. Ἐτσι ὁ Πέτρος πιασθεὶς ἐσταυρώθη. Οὕτω ὁ Παῦλος πρότερον μὲν ἐκρεμάσθη ἀπὸ τὸ τειχοκαστρον τῆς Δαμασκου μὲ ζιμπίλι, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸν Ἐθναρχὴν τοῦ βασιλέως Ἀρέτα ὁποῦ ἐζήτηε νὰ τὸν πιάσῃ, ὕστερον δὲ ἐν τῇ Ρώμῃ πιασθεὶς ἀπεκεφαλίσθη. Καὶ ἄλλα πάμπολλα ὁμοίως ἤθελα διηγηθῶ εἰς αὐτούς, ἂν εἶχον καιρὸν.

ΚΑΝΩΝ Ι'.

Ὅθεν οὐκ ἔστιν εὐλογον οὐδὲ τοὺς ἀπὸ Κλήρου αὐτομολήσαντας, ἐκπεπτωκότας, καὶ ἀναπαλαίσαντας, ἔτι ἐν τῇ λειτουργίᾳ εἶναι, ἅτε δὴ καταλείψαντας τὸ τοῦ Κυρίου ποιμνιον καὶ μωμησαμένους ἑαυτούς, ὅπερ οὐδεὶς τῶν Ἀποστόλων πεποίηκε. Καὶ γὰρ ὁ πολλοὺς διωγμοὺς ἐξανύσας, πολλὰ τε ἄθλα ἀγωνισμάτων ἐνδειξάμενος, ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος, ἐγνωκὼς ὅτι κάλλιον ἔστιν ἀναλύσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, ἐπιφέρει λέγων· «Τὸ δὲ ἐπιμεῖναι τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον οἱ ὑμᾶς». [Φιλιπ. α'. 24.]. Σκοπῶν γὰρ οὐ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν» [α'. Κορ. ι'. 33.] ἀναγκαιότερον τῆς ἑαυτοῦ ἀναπαύσεως ἠγγήσατο τὸ παραμένειν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν, ὅς καὶ τὸν διδάσκοντα θέλει εἶναι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τύπον γινόμενον τῶν πιστῶν. [Ρωμ. ιβ'. 7. α'. Τιμ. δ'. 2.] Ὅθεν οἱ τῇ εἰρκτῇ ἐπιδικαζόμενοι, τῆς λειτουργίας ἐκπεπτωκότες καὶ ἀναπαλαίσαντες, πάνυ ἀναισθητοῦσι. Πῶς γὰρ αἰτοῦσιν ὁ κατέλειψαν, δυνάμενοι τοῖς ἀδελφοῖς εὐχρηστοὶ εἶναι ἐν καιρῷ τσιούτω; Ἔως μὲν οὖν ἀπταιστοὶ ἦσαν, συγγνώμην εἶχον ἐπὶ τῇ παραλόγῳ αὐτῶν πράξει, ὅτε δὲ ἔπταισαν, ὡς ἂν περπερευσάμενοι καὶ ἑαυτούς μωμησάμενοι, οὐκ ἔτι δύνανται λειτουργεῖν. Διὸ φροντιζέτωσαν μᾶλλον ἐν ταπεινοφροσύνῃ πῶς ἐκτελέσουσι, παυσάμενοι τῆς κενοδοξίας. Ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς ἡ κοινωνία μετ' ἐπιστάσεως (1) καὶ ἀκριβείας πρὸς ἀμφοτέρα γινομένη (2), καὶ ἵνα μὴ δόξωσι λυπεῖσθαι μετὰ βίας περιδρασσόμενοι τῆς ἐντεῦθεν ἀναλύσεως, καὶ ἵνα μὴ τινες ἐκπεσόντες, προφασίζωνται, ὡς ἂν διὰ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἐπιτιμῆσεως ὑπεκλελυμένοι, οἵτινες πλέον ἀπάντων αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος ἔχουσι κατ' ἐκεῖνον τὸν τειθεικότα θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύσαντα ἐκτελέσαι. «Ἀρξονται γὰρ, φησὶ, πάντες οἱ παραπορευόμενοι

(1) Ἐν ἄλλοις, μετ' ἐπιτάσεως.

(2) Ἐν ἄλλοις, γινομένοις.

μενοι ἐμπαίξουσιν αὐτὸν, λέγοντες, οὗτος ὁ ἄνθρωπος θεμέλιον ἔθηκε, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.» [Λουκ. ιδ'. 29. 30.]

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἅγιος διὰ τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν τρέχοντας εἰς τὸ μαρτύριον, τώρα εἰς τὸν παρόντα Κανόνα λέγει περὶ Κληρικῶν ὁποῦ τοιοῦτό τι πράξουσιν, διορίζων, ὅτι ἀνίσως Ἱερωμένοι καὶ Κληρικοί ἐπήγαν μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ των εἰς τὸ μαρτύριον, ἔπειτα δὲ μὴ ὑποφέροντες τὰ βάσανα ἠρνήθησαν, καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀρνησιν ὡμολόγησαν δεύτερον τὸν Χριστὸν, οὗτοι δὲν πρέπει πλέον νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ νὰ καθίρωνται. Καὶ ἡ ἀφορμὴ εἶναι, ἕνα μὲν, διατὶ ἀφήκαν τὸ ποιμνιὸν τοὺς καὶ ἀνεχώρησαν, εἰς τὸ ὅποιον ἐδύναντο νὰ φανοῦν χρήσιμοι ἐν καιρῷ τοιοῦτῳ, στηρίζοντες αὐτὸ εἰς τὴν εὐσέβειαν, ὡς κλονούμενον διὰ τὸν διωγμὸν· καὶ ἄλλο δὲ, διατὶ αὐτομολήσαντες καὶ ἀρνηθέντες τὴν πίστιν, μῶμον καὶ ἔγκλημα κωλυτικὸν τοῦ Κλήρου εἰς τὸν ἑαυτὸν τοὺς ἐπροσκάλλησαν. Τὸ δὲ νὰ καταφρονήσουν τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ των, καὶ νὰ προτιμήσουν τὸ ἐδικὸν τοὺς συμφέρον, τοῦτο κἀνένας ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους δὲν ἔκαμε. Διότι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ πολλὰς διωγμοὺς ὑπομείνας καὶ θάλα, καὶ μ' ὄλον ὁποῦ ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι καλῆτερον καὶ ἀναπαυτικώτερον εἰς αὐτὸν νὰ τελευτήσῃ, διὰ νὰ ἦναι μαζῆ μετὰ τὸν Χριστὸν, ὅμως μὴ θέλωντας τὸ ἐδικὸν τοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν Χριστιανῶν, ἀναγκαιότερον στοχαζόμενος ἀπὸ τὴν ἐδικὴν του ἀνάπαυσιν, εἶπεν ὅτι, τὸ νὰ μένη ἀκόμη εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ νὰ ταλαιπωρηθῆται, καὶ νὰ βασανίζεται διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ, τοῦτο εἶναι ἀναγκαιότερον εἰς τὸν λαόν. Οὐ μόνον δὲ αὐτὸς ὑπέμεινε τοῦτο καὶ ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ παραγγέλλει, ὅτι οἱ διδάσκαλοι καὶ ποιμένες πρέπει νὰ μένουν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου των, καὶ νὰ γίνωνται καλὸν παράδειγμα εἰς αὐτούς. Διὰ ταῦτα οὖν πάντα οἱ αὐτομολήσαντες καὶ ἔπειτα ἀρνηθέντες Ἱερωμένοι, ἀναίσθητοι εἶναι ἐὰν ζητοῦν νὰ ἔχουν ἐκεῖνο ὁποῦ θεληματικῶς παρήτησαν· διότι, εἰ μὲν δὲν ἤθελαν ἀρνηθῆσθαι, εἶχον συγχώρησιν διὰ τὸ παράλογον κίνημα ὁποῦ ἔπραξαν, οὐ μόνον νὰ αὐτομολήσουν θεληματικῶς εἰς τὸ μαρτύριον, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον νὰ ἀφήσουν τὸ τοῦ Κυρίου ποιμνιον, καὶ νὰ μὴ στηρίζουν αὐτὸ μετὰ τὰς διδασκαλίας. Ἐπειδὴ δὲ ἠρνήθησαν, καθαιροῦνται ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην, διατὶ ἀπὸ περπέρειαν, ἦτοι ἀπὸ οἴησιν καὶ ἀλαζονείαν θαρρήσαντες εἰς τὸν ἑαυτὸν τοὺς, ἰώρησαν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἔπειτα ἀρνηθέντες, μῶμον εἰς τὸν ἑαυτὸν τοὺς προσεκδύλησαν. Λοιπὸν ἄς παύσων ἀπὸ τὸ νὰ ζητοῦν πάλιν ἐκ κενοδοξίας τῆς Ἱερωσύνης τὸ ἀξίωμα, καὶ ἄς σπουδάζουν μόνον πῶς νὰ τελειώσουν τὴν δευτέραν ὁμολογίαν, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγῶνα. Ἀρκετὸν γὰρ εἶναι εἰς αὐτούς καὶ αὐτὸ, τὸ νὰ συγκοινωνοῦν μετὰ τοὺς ἄλλους πιστοὺς εἰς τὰς προσευχάς, ἢ καὶ εἰς τὴν θείαν μετὰληψιν τῶν Μυστηρίων, καὶ τοῦτο διὰ δύο αἷτια. Πρῶτον μὲν, ἵνα μὴ ὡς ἀκοινωνήτοι ὄντες λυπῶνται, καὶ μάλιστα τοιοῦτον βίαιον τέλος ἐν τῷ μαρτυρίῳ ὑπὲρ πίστεως λαμβάνοντες· δεύτερον δὲ, ἵνα μὴ τινες βασανιζόμενοι, καὶ ἀρνηθέντες δεύτερον τὸν Χριστὸν, προφασίζονται ὅτι διὰ τὸ ἐπιτίμιον τῆς ἀκοινωνησίας ἐμικροψύχησαν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ δὲν ἐστάθησαν στερεοί, καὶ ἐκ τούτου ἵνα μὴ αἰσχύνην καὶ θνείδος λάβωσι περισσότερον ἀπὸ τὸ τῆς πρώτης ἀρνήσεως καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, κατ' ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ ἔβαλε μὲν θεμέλιον, μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ τελειώσῃ, ἐπεριπαίξετο ἀπὸ τοὺς διαβάτας, ὡς λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὅρα καὶ τὸν ἕβ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

Οἱ γὰρ πρῶτον παραπηδήσαντες ἐν τῷ βράσματι τοῦ διωγμοῦ, περιστῶτες εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ θεωροῦντες τοὺς ἀγίους Μάρτυρας σπεύδοντας ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως, [Φιλιπ. γ'. 14.] ἐν καλῷ τῷ ζήλῳ προθυμούμενοι ἐπιδίδουν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο, πολλῆ τῆ παρρησίας γρώμενοι, βλέποντες μάλιστα τοὺς ὑποσυρομένους καὶ ἐκπίπτοντας, δι' οὓς ὑποθερμαινόμενοι ἔσωθεν, καὶ ἐνηχούμενοι καταπολεμήσαι τὸν υπεραϊρόμενον καὶ ἀντικείμενον, ἔσπευδον εἰς τοῦτο «Ἴνα μὴ καὶ δοκῆ παρ' ἑαυτῷ φρόνιμος εἶναι» [Παροιμ. γ'. 7.], ἐφ' οἷς κατὰ πανουργίαν ἔδοξε νικᾶν, εἰ καὶ ἐλάνθανεν ἑαυτὸν νικώμενον ὑπὸ τῶν ἐγκαρτερούντων τὰς τῶν ξυστήρων καὶ μαστίγων βασάνους, τὴν τε οὐδύτητα τῆς μαχαίρας, καὶ τὰς φλέξεις τοῦ πυρός, καὶ τὰς τῶν ὑδάτων καταποντίσεις, καὶ τοῖς κατὰ πίστιν ὑπεξιοῦσιν εὐχὰς καὶ δεήσεις γίνεσθαι, ἦτοι ὑπὲρ τῶν ἐν φυλακῇ κατατιμωρηθέντων καὶ προδεδομένων, ὑπὸ λιμοῦ καὶ δίψης, ἦτοι, ὑπὲρ τῶν ἐξωθεν τῆς φυλακῆς ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καταβασανισθέντων διὰ ξυστήρων καὶ μαστίγων, ὕστερον δὲ ἠττηθέντων ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τῆς σαρκὸς, ἀξιὸν ἐστὶν ἐπινεῦσαι. Συμπάσχειν γὰρ καὶ ἀλγεῖν τοῖς ὀδυρομένοις καὶ στενάζουσιν ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ ἀγῶνι ἠττηθέντων ὑπὸ τῆς πολλῆς βίας τοῦ κακομηχάνου διαβόλου, ἦτοι ὑπὲρ γονέων, ἀδελφῶν, ἢ τέκνων, οὐδένα οὐδὲν καταβλάπτει. Ἴσμεν γὰρ καὶ δι' ἐτέρων πίστιν ἀπολαύσαντάς τινας τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος, ἐπὶ τε ἀφέσει ἀμαρτιῶν καὶ ὑγείᾳ σώματος καὶ ἀναστάσει νεκρῶν. Μεμνημένοι τοίνυν τῶν πολλῶν αὐτῶν καμάτων, ὧν προῦπῆνεγκαν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ταλανισμῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μεταγρόντων αὐτῶν καὶ ἀποδυρομένων τὸ πεπραγμένον αὐτοῖς κατὰ προδοσίαν, ἐν ἀτονίᾳ καὶ νεκρότητι τοῦ σώματος, ἔτι τε καὶ μαρτυρομέ-